

Katoliški glas

Settimanale - Spedizione in abbonamento postale - Pubblicità inferiore 50%

Redazione - Uredništvo: Riva Piazzutta 18 - 34170 Gorizia - Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 0481/536978

Poduredništvo: 34133 Trieste - Trst - ul. Donizetti 3 - Tel. 040/365473 - Fax 040/633307 - Poštni trn 10647493 Zadruga Goriška Mohorjeva

TAXE PERÇUE

GORIZIA

TASSA RISCOSSA

ITALY

naš uvodnik

Kultura in politika

Današnji čas odraža nedvomno vse tiste prvine, ki jih je že podedoval od prednikov. Človeška zgodovina je polna bogastva in njen razvoj prinaša s sabo pestro dediščino preteklosti. Življenje človeštva ni samo materialno, ampak tudi duhovno. In s tem se lahko človek v resnici ponaša, čeprav ne zna ali ne more popolnoma povezati teh dveh principov za svojo najboljšo uporabo. Prej pa še tudi za vrednostno izbiro.

V človekovem življenju se torej kažejo različne težnje, ki jih želi sam uresničiti. Družba, v kateri živi, je pravzaprav okvir njega samega. Najstarejše filozofije poudarjajo pomen družbenosti za posameznika (Aristotel). Družbena dejavnost, posebej politična, je ena izmed prvih, prek katerih tako posameznik kot družba uresničujeta svoje cilje in smotre. Politika je ali naj bi bila predvsem skrb za javno blaginjo, za skupno blagostanje in sožitje. Ne bomo se pri tem spuščali v globine socialne oz. politične filozofije, ki nam pa lahko vsekakor ponudita stvarno razlago in jasn pogled v to problematiko.

Med duhovne dejavnosti človeka sodi tudi kultura, ki je v sodobnem življenju pomembna komponenta celotnega življenja človeka in skupnosti. Kultura je sicer že od antike sem močno obvladovala našo stvarnost. Kaj pomenijo egipčanske piramide ali orientalski templji? Kaj nam še danes razodevajo srednjeveške gotske katedrale, polne duhovnosti in umetniške globine? Kaj vse literarne, glasbene in druge dejavnosti in njihovi sadovi? Ali niso recimo še v prejšnjem stoletju prav pesniki bili glasniki narodne identitete in samobitnosti (kot naš Prešeren)?

Kultura se kaže tudi v majhnih in vsakdanjih duhovnih dejavnostih. Če gledamo na prosvetne dejavnosti, ki so hvala Bogu posebej med nami tako bogato prisotne, lahko zatrdimo, da tudi te spadajo v širši kulturni okvir neke skupnosti in jo bogatijo. Pa šolstvo? To je tudi osnovna kulturna dejavnost, neizogibna za vzgojo in rast ljudi. Brez osnovne izobrazbe bi narodove kulture težko živele in preživele. Za vse to je dolžna skrbeti seveda tudi država in primerno podpirati vse kulturne dejavnosti svojih državljanov - in to v najširšem smislu.

Ne sme pa priti do vmešavanja politike v kulturo. S tem sicer ne moremo izključiti, da ne bi obstajala npr. neka kulturna politika, pa niti ne politična kultura. Gre za to, da država s svojimi posegi ne krši svobode kulture, da je ne zatire ali zaslužni. To so počenjali diktatorski režimi vseh časov. To so bile cenzure ali indeksi, v našem stoletju tako fašizem kot komunizem. Znana je bila npr. sovjetska ždanovščina, ki je nasilno zasvojila vso takratno rusko kulturo, itd.

Pripovedujejo, da je nemški glasbenik Ludwig Spohr ob poslušanju neke Beethovne simfonije zgražajoče dejal, da bi moralo biti to stvar policije! Ne vemo, če je temu botrovala skladateljeva bleda zavist... Vsekakor pa naj to kaže, kako nevarno lahko postane sklicevanje na morebitne posege državnih organov v kulturnem delovanju. Naš veliki Poet je približno v istem času v Zdravljici zapel pesem svobode, ko naj »rojak prost bo vsak«; še posebej prav v najvišjem izrazu duhovnega življenja, ki je kultura.

Naj zaključim še z mislijo sodobnega francoskega misleca Maritaina, ki je zapisal o zadevi svobode izražanja, da nas zelo malo zadovolji, če policijski agent presoja umetniško delo. Upajmo, da so časi policijskega - torej državnega - nadzora nad kulturo zares za nami!

Andrej Bratuž

Politični zločin na Bližnjem vzhodu

Kot blisk se je prejšnje dni razširila novica o atentatu na izraelskega premiera Yitzhaka Rabina. V nekdanji prestolnici Tel Aviv je skoraj stotisočglava množica manifestirala za mir na Srednjem vzhodu. Med govorniki je bil tudi predsednik vlade Rabin. Ko se je na koncu oddaljal z govorniškega odra, so ga zadeli trije strelji in mu prestregli nit življenja. Mlad ekstremistični atentator, pripadnik izraelske skrajne desnice, mu je tako odvzel življenje in s tem zadal hud udarec novemu mirovnemu procesu na tem delikatnem zemljepisnem območju.

Pred leti je podobna usoda doletela egiptovskega predsednika Sadata. Tudi tu je nanj streljal njegov rojak. Tudi tu je šlo verjetno za notranji protest arabskih skrajnežev proti komaj začetu mirovnemu procesu oz. pomiritvi med Izraelom in Egiptom. Prej Sadat, danes Rabin - dve žrtvi podobne usode, dva borca za podobne cilje.

Rabinova usoda je sama po sebi zanimiva in tragična. Prej odločen bорец za izraelsko neodvisnost, nadvse uspešen proti arabskim Palestincem na celi fronti, nato zadnji čas pobudnik mirovnega procesa, ko je skupaj s palestinskim voditeljem Arafatom pod okriljem ZDA prišlo do

nove politike zblizanja in miru. Rabin je kot predsednik izraelske vlade skupaj z zunanjim ministrom Peresom vodil novo pot sodelovanja in pomiritve na okrvavljenih tleh Palestine. Ta njegova politika je seveda poleg večine, ki jo je v Izraelu odobraval, imela tudi svoje hude nasprotnike, zlasti med koloni na mešanem ozemlju. In prav iz teh vrst je verjetno prišla zločinska roka, ki je pred nekaj dnevi streljala na Rabina. Res je to ozemlje že vse od konca druge svetovne vojne, od prvih poskusov za izgradnjo izraelske države in sožitje med tam živečimi narodi, poznalo svoje žrtve. Naj spomnimo le na transjordankega kralja Abdullaha ali na znanega mirovnega posrednika OZN grofa Bernadotteja, ki sta med najbolj znanimi žrtvami prvega obdobja. Sedanji atentat na Rabina pomeni obenem tudi udarec širšim svetovnim mirovnim prizadevanjem na tem področju, ki so zlasti po posredovanju Združenih držav Amerike že dosegla lepe uspehe.

Vse to je prišlo zgovorno do izraza na veličastnih pogrebnih svečanostih v Jeruzalemu, ki so se jih udeležili predstavniki vsega sveta. To so med drugimi poudarili v svojih govorih predsednik ZDA Clinton, egiptovski predsednik Mubarak, jordanski kralj Hussein, ruski ministrski predsednik Černomirdin in drugi državni in vladni voditelji. Za Italijo sta bila na pogrebnih svečanostih predsednik vlade Dini in zunanji minister Agnelli. Republiki Sloveniji pa sta zastopala predsednik Kučan in zunanji minister Thaler. Tudi papež Janez Pavel II. se je v nedeljskem nagovoru vernikom spoštljivo spomnil pokojnega izraelskega voditelja. Prav v dobi njegove vlade je prišlo tudi do vzpostavitve rednih diplomatskih odnosov med Izraelom in Svetim sedežem.

Med drugim se najvišji predstavnik levičarske krovne organizacije zaganja ob določena stališča določenih (?) predstavnikov SSK in SSO. Tem očita klerikalno in revanšistično (!?) miselnost, ki da v bistvu zastruplja odnose med manjšino. Pa še: SSO naj bi izmaknila del fondov, določenih za skupne ustanove v druge namene. Kakšna fantazija... Podobne obtožbe z obrabljenimi frazami dišijo po stalinizmu - kot recimo jugoslovanska zastava z zvezdo na nekem srečanju v Saležu...! Ali naj to pomeni, da so se odprla vrata nekdanje ropotarnice, polne že zarjavelega orožja?

a.b.

Sv. oče Janez Pavel II. je stopil v 50. leto mašništva

Na praznik vseh svetnikov je sv. oče Janez Pavel II. stopil v petdesetletnico mašništva. O svojem mašniškem poklicu je takole izpričal:

»Ko razmišljam o svojem poklicu, moram priznati, da je v nekem smislu šlo za zapoznel poklic, četudi nekoliko nakazan že v odraščajoči dobi. Po maturi na klasičnem liceju v Wadowicah leta 1938 sem se vpisal na filološko fakulteto Jagielonske univerze v Krakovu, ker sem takrat čutil nagnjenje za ta študij. Toda študije je prekinila druga svetovna vojna septembra 1939. Od

septembra 1940 sem se zaposlil kot delavec najprej v nekem kamnolomu in nato v tovarni Solvay. Poklic za duhovnika je v meni dozorel prav v tistih težkih razmerah. Dozorel je med trpljenjem moje domovine, dozorel je ob fizičnem delu med delavci, dozorel je tudi po zaslugi duhovnega vodstva nekaterih duhovnikov, zlasti mojega spovednika.

Oktober 1942 sem se javil v bogoslovnem semenišču v Krakovu in sem bil sprejet. Od tistega časa dalje sem sicer še naprej delal v tovarni Solvay, toda postal sem skrivni študent teološke fakultete

Jagielonske univerze in bil prištet med bogoslovce semenišča v Krakovu. V mašnika sem bil posvečen dne 1. novembra 1946; posvetil me je kardinal Adam Štefan Sapieha v svoji privatni kapeli.

Duhovnik je mož evharistije

V razponu skoraj 50 let duhovništva je zame še naprej najbolj pomemben in svet trenutek prav tisti, v katerem obhajam sv. evharistijo. V meni prevladuje zavest, da pri oltarju darujem v osebi Kristusovi. Vsa ta leta nisem nikoli opustil obhajanja Kristusove daritve. Če se je kdaj to zgodilo, se je zaradi višje sile. Sveta maša je zame brez priziva središče mojega življenja in dneva. Maša je v središču teologije duhovništva, teologije, ki sem jo spoznal ne toliko iz knjig, kolikor iz življenja nekaterih svetih duhovnikov. Predvsem iz življenja sv. arškega župnika Janeza Vianneya. Še

danes se spominjam njegovega življenjepisa izpod peresa P. Trochua, ki me je dobesedno pretresla. Imenujem svetega župnika iz Arsa, toda ni edini duhovniški vzor, ki me je pretresel. Tudi druge duhovnike sem občudoval in jih spoznal ali prek njihovih življenjepisov ali osebno, ker so sodobni. Gledal sem jih in od njih spoznaval, kaj je duhovništvo bodisi kot poklic bodisi kot poslanstvo. «

V tej številki lahko preberete:

- str. 2** Deklice so v breme kitajski družbi
- str. 3** Mi smo mi...
- str. 4** Mednarodno srečanje v Kanalski dolini
- str. 5** Z zahodnega roba
- str. 6** Gorica postaja zanimivejša
- str. 7** Knjiga o slovenskem pomorskem ribištvu

Deklice so v breme kitajski družbi

Kitajska, 1995: samo moški so vredni življenja

Na Kitajskem obstaja sicer kar se da skrbno prikrit problem, ki je pred kratkim na pekinški konferenci prišel do izraza, ko so zahodne delegacije žena odkrito obtoževale kitajsko oblast, da je kriva za pomor nedolžnih otrok ženskega spola.

Na kratko: kitajska tradicija trdi, da je lepše in za vse veliko bolj imeti otroka, ki je moškega spola. Tega se Kitajci slepo držijo tudi po letu 1979, ko je kitajska oblast zapovedala, naj ima vsaka kitajska družina največ enega otroka. Družine, ki imajo več otrok, so deležne posmeha, denarne kazni in nasploh zatiranja. Na ta način naj bi Kitajska postala bogata in razvita država. Odtod na Kitajskem umetne prekinitve rojstev in zavestno odločanje mladih ljudi, da bodo imeli otroka moškega spola.

Pred kratkim je angleška zasebna televizijska postaja Channel Four predvajala na skrivnem posnet film o nezaželenih deklicah, ki jih v sirotišnicah puščajo - prik-

od leta 1979 do danes že okrog 15 milijonov deklic. Uradna državna kitajska Cerkev, tista, ki je dejansko pod komunistično oblastjo, tako da celo škofo določa partijski sekretar, proti temu ne ukrene ničesar. So pa zato krščanski laiki tisti, ki se za te deklice zanimajo in včasih jim uspe tudi kakšno rešiti.

Da je nekaj nalenjene, brez hrane in vode - umreti. S skritimi in zelo majhnimi kamerami so posneli deklice v različnih sirotišnicah, kamor so jih dali starši. Pretresljivih prizorov ne bomo opisovali; lahko pa samo rečemo, da gre za okrutne umore nedolžnih otrok. Izvedenci za kitajske zadeve računajo, da je na ta način umrlo v komunistični Kitajski

robe s kitajsko družbo, pričča že podatek, da je razmerje med moškimi in ženskami na Kitajskem 115:100; povsod drugje po svetu pa je 103:100. Na Kitajskem že sedaj primanjkuje žensk; v bodoče pa jih bo še bolj. Vpliv mednarodne skupnosti na Kitajsko, da spremeni svoje sramotne zakone, je neobhodno potreben.

Semeniščniki in bogoslovci

Novo šolsko leto

V ponedeljek, 4. septembra, se je na Škofijski gimnaziji v Vipavi začelo novo šolsko leto. Uvodno sveto mašo je v nedeljo, 3. septembra, v vipavski župnijski cerkvi imel generalni vikar msgr. Renato Podbersič. Udeležili so se profesorji, zastopniki semenišča, dijaki in dijakinje, njihovi starši in domači ter vipavski verniki.

Vseh dijakov in dijakinj je letos 109: 13 gojencev Malega semenišča (KP - 9, LJ - 3, jezuiti - 1) in 96 zunanjih dijakov in dijakinj (56 deklet

in 53 fantov). Po razredih so razdeljeni takole: v 1. razredu 28 (18 deklet in 10 fantov), v 2. razredu 28 (14 deklet in 14 deklet), v 3. razredu 29 (19 fantov in 10 deklet) in v 4. razredu 24 (14 deklet in 10 fantov).

Koprski semeniščniki so po razredih razdeljeni takole: v 1. razredu 1 (Pivka), v 2. razredu 3 (Biljana, Dornberk, Tolmin), v 3. razredu 3 (Godovič, Francija, Tolmin) in v 4. razredu 2 (Ilirska Bistrica, Šempeter).

V Bogoslovnem semenišču v Ljubljani je iz kopske ško-

fije 14 bogoslovcev: v 1. letniku 2 (Solkan, Šempeter), v 2. letniku 5 (Bilje, Gore, Šentviška Gora, Šturje, Tolmin), v 3. letniku 1 (Solkan), v 4. letniku 2 (Deskle, Sežana), v 5. letniku 1 (Bovec) in v 6. letniku 3 (Ajdoščina, Ilirska Bistrica, Šturje).

En bogoslovec je v 5. letniku v Germaniku v Rimu (Vipava), eden pa je pri vojakihi (Biljana).

Duhovni poklici so sad prizadevanja za celostno pastoralo s posebnim poudarkom na pastoralni družin in mladih.

Tri nove blažene

Proglasene tri Švicarke iz prejšnjega stoletja

V nedeljo, 29. oktobra, je papež slovesno proglasil tri nove blažene, tri švicarske ženske, ki so živele in umrle v preteklem stoletju.

Bl. Marija Terezija Scherer, rojena 1. 1825 v Švici, je bila najprej strežnica v neki bolnišnici. Tam je videla trpljenje bolnikom od blizu. To jo je nagnilo, da se je javila v kongregacijo za strežbo bolnikom in vzgojo deklet. Nazadnje se je odločila za strežbo bolnikov v kongregaciji usmiljenk. Kongregacija je rasla in leta 1870 štela že 380 sester in veliko število novink. Umrta je junija 1888.

Druga blažena je **s. Marija Bernarda Bütler**, rojena leta 1848. Vstopila je v samostan Marije Pomočnice v Altstätten. Ko se je število redovnic zelo pomnožilo, je sama izstopila in ustanovila nov red. S sestrami je

odšla v Ekvador v Srednjo Ameriko. Ko so jo od tam framasoni na vladi izgnali, je odšla s svojimi sestrami v Kolumbijo. Tam je umrla stara 76 let.

Tretja blažena je pa mistična svetnica **Margarita Bays**. Rojena leta 1815, se je 15-letna izučila za šiviljo in ostala v družini ter skrbela za tri brate in tri sestre. V družini je pa imela hudo prepirljivo svakinjo, ki je zelo mučila Margerito in se posmehovala njeni pobožnosti ter njeni skrbi za domačo župnijo in apostolat v njej. Stara 35 let je obolela za rakom, toda je ozdravela. Potem se je pojavila še neka čudna bolezen, zaradi katere je zelo trpela, toda imela je mistična videnja in kot sv. Frančišek Asiški dobila Kristusove rane, zaradi katerih je trpela Kristusovo trpljenje. Dotrpela je leta 1879.

Več darov za vzdrževanje pomeni več karitativne dejavnosti

Nova oblika vzdrževanja Cerkve je naletela na odličan odziv pri vernikih in tudi pri duhovnikih. Znani sociolog Giuseppe De Rita pravi, da je ta oblika vzdrževanja pomembna predvsem zato, ker je dokazala, da »je Cerkev enotno družbeno telo, ki se je uprlo subjektivnim fragmentacijam verskih izkušenj.« Msgr. Attilio Nicora, ki je škof iz Verone in je v Cerkvi zadolžen za konkordatske dogovore, je mnenja, da je sedanja oblika vzdrževanja Cerkve spet pokazala, kako lahko pri življenju in vzdrževanju Cerkve sodeluje prav vsak kristjan.

Poleg že uveljavljenega načina vzdrževanja 38000 duhovnikov v Italiji, kar je že postalo darovanje osem od tisoč, so zelo pomembni tudi darovi, ki so jih uvedli v vseh cerkvah v nedeljo, 5. novembra (glej spodaj!).

Vzdrževanje Cerkve na tak

način je torej nedvomno važna zadeva. Kaj pa mislijo o tem verniki sami? Italijanska škofovska konferenca je naročila inštitutu Censis, naj napravi raziskavo med verniki. Iz raziskave je razvidno, da se 56,9 odstotka vernikov strinja s takim načinom vzdrževanja Cerkve in zelo ceni možnost darovanja za potrebe Cerkve, 30,5 odstotka vprašanih vernikov pa je mnenja, da je take vrste pomoč zelo učinkovita. Prav zato letos v Cerkvu pričakujejo, da bodo letos ti darovi preseglj lanskoletni rekordni znesek 46 milijard lir, katerega je darovalo 195.497 vernikov v Italiji.

Ob tem moramo poudariti, da gre ta denar tako za duhovnike kot tudi za karitativne dejavnosti Cerkve.

V mesecu maju letos so italijanski škofje na rednem občnem zboru namenili 46 milijard od prispevkov osem od tisoč za karitativne dejavnosti v Italiji in v tretjem svetu. Prav zato, ker je bilo lansko leto veliko in doslej največ darov za Cerkev, se moramo zavedati tudi v letošnjem letu, kako važni so ti prispevki za obstoj in uspešno delovanje Cerkve. Prav zato bi se morali darovi, ki krijejo samo 5,8 odstotka potreb Cerkve, zelo povečati in verniki bi jih morali darovati skozi vse leto.

Naj povemo še to, da bo lahko vsakdo, ki bo prispeval svoj dar za Cerkev do 31. decembra letos, denarni znesek odštel pri davčni prijavi (Irpef), ko bo delal davčno prijavo za naslednje leto.

32. navadna nedelja

Smrt je pot v življenje

Silvester Čuk

Ivan Cankar, največji slovenski pisatelj, je bil tudi dober risar. Najlepše »slike« je ustvaril s svojimi črticami, od katerih jih je mnogo posvetil svoji materi. Ena od njih nosi naslov »Njena podoba«. V njej pripoveduje, kako je kot enainvajsetletni študent bedel ob materi na mrtvaškem odru. »Poiskal sem papir in svinčnik, da bi risal njen obraz, kakor je bil tih in miren v smrti... Ob poslednjem vzdihu se je bila nasmehnila in tisti smehljaj je ostal na ustnicah... V smehljaju materinem je bilo kakor sladek počitek po dolgi dolgi poti, kakor bogato plačilo za ves strašni, do zadnjega hipa nepripoznani in nepoplačani trud, kakortisočkratno povračilo za neizmerno trpljenje. V blagost in čistost, neoskrunjena od grenkih dni, od prečutih noči, skrbi in bridkosti, se je razodevala na mrtvih ustnicah.« Te besede spoštljivega češčenja lahko razumemo kot Cankarjevo izpoved vere v življenje po smrti. Življenje v tistem svetu, kjer vlada pravičnost, po kateri vpije

srce mislečega človeka. »Ker dobrota v tem življenju ni zadostno poplačana in ker ostane včasih zlobnež do konca zmagovit, mora Pravičnost vse to izravnati po smrti,« piše naš globokoumni mislec, filozof Janez Janžekovič v svoji knjigi Smisel življenja.

Slovenski pregovor: »Živi se samo enkrat, pravi modrijan in bedak, izraža dvoje povsem nasprotujočih si gledanj na življenje. Modrijan se zaveda, da mu je podarjeno eno samo življenje kot božje povabilo, da v času svojega bivanja na svetu naredi čim več dobrega, da svoje življenje sprejema kot odgovorno nalogo. Bedak pa se v svoji kratkovidnosti predaja užitek, ki mu jih življenje ponuja, in se ne zmeni, če drugi zaradi njega trpijo. To drugo gledanje, žal, v sodobnem svetu prevladuje, zato je tako osupljivo visok odstotek ljudi, ki zavračajo misel na življenje po smrti, ki je ena temeljnih resnic naše vere.

Vero v življenje onstran groba zasledimo že pri starih primitivnih verstvih, v Svetem pismu pa se postopoma vedno jasneje razodeva. Ena najlepših pričevanj za to resni-

co v Svetem pismu stare zaveze je poročilo o mučeništvu sedmih Mabejskih bratov in njihove matere, iz katerega je vzeto današnje prvo berilo. Ko gledamo njihovo junaško trpljenje, v duhu slišimo Jezusa: »Ne bojte se tistih, ki umorijo telo, duše pa ne morejo umoriti. Bojte se rajši tistega, ki mora dušo in telo pogubiti v pekel!« (Mt 10,28). Njega so pribili na križ in se že veselili zmage, toda kot prvi izmed umrlih je vstal. Vsem, ki hodijo za njim, je pokazal, da smrt ni slepa ulica, temveč je pot v življenje. V tej veri so umirali nešteti mučenci v vseh časih dvatisočletne zgodovine Kristusove Cerkve. V tej veri so po malem, v vsakdanjem darovanju, izgorevale množice vernih ljudi. Velikokrat tega nihče ni videl ne cenil, oni pa so vztrajali na tej poti, ker so trdno verovali, da je vsako njihovo dejanje (tudi nepriznane) ljubezni sen za večno življenje. Zato je po truda polnem zemeljskem delavniku na njihovih ustnicah zaigral smehljaj, ko so zaslišali glas Pravičnega.

Daruj za vzdrževanje Cerkve

- Uporabi položnico poštnega tekočega računa, ki jo boš našel v svoji župniji. Številka tekočega računa je 57803009 in je naslovljen na Istituto Centrale Sostentamento Clero, Via Aurelia 481, 00165 Roma.
- Svoj dar lahko neseš tudi na škofijski urad za vzdrževanje duhovnikov.
- Svoj prispevek lahko daš tudi z bančnim

nakazilom in ga nasloviš na Istituto Centrale Sostentamento Clero.

* Pomembno je, da prispevaš svoj dar za vzdrževanje. Vedeti moraš tudi, da lahko odšteješ svoj prispevek od davčne prijave. Če boš daroval do 31. decembra letos, boš lahko znesek odštel od davka Irpef pri davčni prijavi za prihodnje leto, in to vse do zneska dveh milijonov lir.

POGLED V SLOVENIJO

Uveljavljanja grobega, v tujini že odpravljenega kapitalizma

Liberalne vrednote

Zgodba o uspešni državi in družbi, kakršno širita zlasti vodilna politična stranka LDS in njen predsednik Drnovšek med Slovenci in v tujini, ni prepričljiva. »V naši državi je 100 tisoč privilegirancev z izjemnimi pravicami in svoboščinami, nekaj sto tisoč pa je tistih, ki žive v stiskah in v podrejenem položaju.« je te dni zapisal neki časnik. Vladajoči režim izvaja in utemeljuje liberalne vrednote, kakršne so v razviti Evropi veljale v prejšnjem stoletju; njihov poglavitni cilj in merilo vsega je denar. Uveljavlja se t.i. kultura dobička, v okviru najbolj grobega kapitalizma, z vsemi posledicami, zlasti glede nepravilne delitve dobrin in kršitve človekovih pravic, o čemer je sv. oče ponovno govoril tudi na nedavnem, jubilejnem zasedanju Organizacije za kmetijstvo in prehrano (FAO) v Rimu.

Prilaskanja in tatvine

Pravna država, kakršna naj bi bila tudi Slovenija, kot da ne opazi primerov tatvin, goljufov, izsiljevanj, podkupnin, provizij in drugih oblik prilaskanja dobrin in denarja, ki so jih ustvarili delavci in drugi pošteti državljani na raznih področjih. Lastninsko preo-

brazbo, s katero bo odpravljen t.i. družbeno premoženje, so posamezniki izkoristili za osebna prilaskanja in tatvine, saj obseg takih nezakonitih dejanj znaša kar okoli 90 milijard tolarjev.

Zanimanje in obsodbe javnosti povzročajo tudi novi primeri prilaskanja oz. tatvin premoženja. Pri lastninjenju nekdanje Državne založbe Slovenije so revizorji ugotovili, da so posamezniki njeno imetje prenašali na zasebno družbo in si ga nato v legalni obliki razdeljevali med seboj. Okoriščali naj bi se zlasti nekateri vodilni uslužbenci DZS. Nadalje je tu afera, ki zadeva policijski čoln, ki ga je Ministrstvo za notranje zadeve kupilo pri nekem italijanskem podjetju. Kaže, da so bile pri poslu (vanj naj bi bila domnevno vključena tudi tržaška družba SAFTI) izplačane tudi podkupnine in provizije. V zadevo so vpleteni razni poslovneži, a tudi bivša notranja ministra Igor Bavčar in Ivan Bizjak ter sedanjí predstojnik tega resorja Andrej Šter. Kljub temu, da je nakup čolna veljal 3,3 milijona nemških mark, plovilo ne deluje, kot bi bilo potrebno oz. kot je trdil izdelovalec policijskega čolna. Na letališču Brnik pa je izbruhnila afera zaradi domnevnega podku-

povanja pri izbiri varnostnih služb. Direktor letališča Vinko Može (nekdanji policist) naj bi od direktorja nekega zasebnega letališča, ki je skrbelo za varnost letališča, prejemal 8.500 nemških mark podkupnine mesečno.

Na državni ravni pa bo očitno imel največje posledice primer ministra za gospodarske dejavnosti dr. Maksa Tajnikarja (v vladi predstavlja Združeno listo socialnih demokratov, to je nekdanje komuniste), ki naj bi bil zapleten v izplačevanje provizij nekemu ruskemu poslovnežu s sredstvi, ki jih je slovenska vlada dodelila za sanacijo nekdanje avtomobilske industrije TAM. Socialdemokratska stranka zahteva odstranitev ministra iz vlade; če pa se bo Drnovšek temu uprl, naj bi proti njemu vložili ustavno obtožbo.

Vlada se je, tako kaže, pričela zavedati tega, da afere predstavljajo nevarnost zanjo in za stranke koalicije, zlasti pred volitvami. Zato se vsaj formalno strinja z zahtevami, da je treba afere, ki so nastale s prilaskanjem denarja, raziskati in krivce kaznovati. Toda ali je sedanje deformacije v slovenski državi in družbi sploh mogoče odpraviti, ko pa izhajajo iz načel in duha liberalne države,

kakršne izvajajo in utemeljujejo pri nas. Pojav ima globoke razsežnosti. Časnik *Slovenec* je v uvodniku prejšnje sobote zapisal, da naj bi se minister dr. Maks Tajnikar in direktor t.i. Sklada za razvoj Uroš Korže uvrščala med najbogatejše Slovence. Izvajanje načel in domnevnih vrednot liberalne države bo za Slovenijo lahko imelo pogubne posledice, kakršnih si nemara še ni mogoče predstavljati. Med velika bremena držav-ljanov spada tudi to, da bo moral povprečni davkoplačevalec v Sloveniji leta 1996 v državni proračun, občinske proračune in v razne državne sklade plačati skoraj 900 tisoč tolarjev. Tudi poslanci v državnem zboru naj bi bili zaradi visokih plač in drugih privilegijev, ki si jih po svoji volji določajo in spričo svoje neučinkovitosti nezaželeni in celo osovraženi. O tem pričajo stotine pisem bralcev, ki jih objavljajo časniki. Plače posameznih poslancev naj bi v enem dnevu znašale več, kot pa je povprečna mesečna plača v Sloveniji. Neki publicist se je v *Delu* spraševal, »ali imajo poslanci res ljudstvo za neumno in z njim tudi vseh 114 tisoč Slovencev z višjo oz. visoko izobrazbo«. F.Z.

Novi predsednik F-JK

Novi predsednik deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine bo dosedanji načelnik svetovalske skupine Severne lige Sergio Cecotti. Tako so se dogovorili v okviru Severne lige potem, ko je po treh dnevih pogovorov propadla možnost, da bi odbor še naprej vodila dosedanja predsednica Alessandra Guerra, s tem pa je bila rešena tudi precej dolga vladna kriza.

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Po presenečenjih na letošnjih aprilskih upravnih volitvah se je ob novih izvoljenih v občinske svete spremenila tudi sestava svetnikov gorskih skupnosti. Sproščen veter »beneške pomlad«, ki si prizadeva za novo poglavje v odnosih med komponentami videmske stvarnosti, se skuša postopoma udejanjiti ob še vedno prisotnih ostankih politike iz prve republike. Na zadnji seji gorske skupnosti za Nadiške doline dne 25. oktobra naj bi svetovalci po analizi osnutka za novi statut odobrili vsaj nekaj točk le-tega. Vendar je prišlo do zapletov, kajti opozicija (12 svetovalcev, ki se v novih razmerah skrivajo za nedobro definiranim centrom) je predstavila 16 amandmajev, s katerimi so se skušali postaviti proti uporabljanju furlanskega in predvsem slovenskega jezika v statutu, začevši s samim imenom, ki bi se glasilo v italijanskem, slovenskem ter furlanskem jeziku.

Drugačno vzdušje pa je vladalo v nedeljo v Črnem vrhu, kjer je Planinska družina Benečije drugič priredila prijateljski praznik. Številni člani planinskih društev iz Slovenije in zamejstva so se zbrali že zgodaj zjutraj in s petjem ter glasbo oblikovali letošnji burnjak. Ob zabavi je bil letos na programu tudi kulturni spored z razstavo kmečkega orodja in z gostovanjem KD Grad iz Banov. Beneški burnjak je pokazal tudi druge sestavne dele programa te vsestranske organizacije: slovenskim planincem so pri sru predvsem jezikovna in kulturna podoba Benečije ter širjenje narodne zavesti med mladimi generacijami. Ob tem omenjamo, da nameravajo beneški planinci zbirati potreben denar za gradnjo planinske kočice za vse ljubitelje gora.

Nazadnje omenimo še poseg, ki ga je imela ravnateljica Zavoda za slovensko izobraževanje prof. Živa Gruden v Luksemburgu. V stavbi evropskega parlamenta je Zveza izseljenskih delavcev iz F-JK letos prvič organizirala posvet o učenju italijanskega, furlanskega in slovenskega jezika med izseljenskimi otroki. Slovenska predstavica se je poglobila predvsem v analizo prizadevanj ter raznih pobud, ki so po dolgem naporu ter v raznih prehodnih stopnjah privedle do špeterskega dvojezičnega šolskega centra, ki je danes največji v Nadiških dolinah. Posegi raznih gostov so za udeležence pomenili tudi priložnost za obnavljanje in utrjevanje učnih metod ter samega pristopa do manjšinskega družbenega življenja.

Erika Jazbar

SSk odgovarja SKGZ

Deželno tajništvo SSk je na svoji zadnji seji med drugim pregledalo stališča, ki so prišla do izraza na zasedanju glavnega odbora SKGZ z dne 30. oktobra, začevši z izvajanjem predsednika Klavdija Palčiča.

Tajništvo ne namerava podrobneje komentirati omenjenih stališč, pa čeprav vsebujejo hude obtožbe in podtikanja tudi na račun SSk, ker se noče spuščati na raven razprave, ki po svoji vsebini in tonih ne more obroditi ničesar dobrega. Vsiljuje se namreč vtis, da omenjena stališča večkrat odražajo bolj izbruhe jeze ožjih krogov, kot pa da bi bila plod mirnega in širokega premisleka.

SSk seveda obžaluje, da najglasnejši voditelji SKGZ rišejo strahove in sovražnike med Slovenci v Italiji ter v matični državi tudi tam, kjer jih v resnici ni, in da si po drugi strani zatiskajo oči pred danostmi, ki jih je prinesel novi čas, pa če so komu všeč ali ne. SSk tudi obžaluje, da se v vrstah SKGZ, kot je videti, uveljavljajo zaprti stališča in da se celo širijo pozivi k nekakšni sveti vojni v obrambo položajev, ki so nastali v preteklosti, ne da bi upoštevali, da se je to dogodilo v razmerah, ki so dokončno mimo. Takšno zadržanje lahko le še dodatno kviri odnose med Slovenci v

Italiji ter med matico in zamejstvom; tudi v njem je treba iskati resnične vzroke za pogorišča v strukturah Slovencev v Italiji, o katerih govori predsednik Palčič. SSk je prepričana, da takšno zadržanje naposled ne bo obveljalo.

SSk vsekakor meni, da bi se morali vsi, ki nosimo tako odgovornost za usodo slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, vprašati, kaj bi bilo danes zanj najboljše, kakor tudi, kako bi se mogli zaželenemu cilju najbolj približati. V tem duhu je SSk v zadnjih časih iznesla vrsto predlogov, od ideje o neposrednih volitvah skupnega manjšinskega predstavništva do predloga za zagotovitev obstoja in razvoja edinega slovenskega dnevnika v Italiji. Žal je bil odziv na te predloge večkrat prav iz vrst SKGZ negativen.

SSk namerava svoja stališča še poglobiti, in to tudi v odprtem soočanju z drugimi dejavniki, saj je prepričana, da se bo slovenska narodnostna skupnost v Italiji lahko obdržala in razvijala, le če bo znala urediti svoje notranje odnose na osnovi načel in metod demokracije. Ureditev notranjih odnosov v skupnosti pa je tudi bistvenega pomena za ureditev njenih odnosov z drugimi, se pravi za uveljavitev plodnega in mirnega sožitja na enakopravni osnovi.

Mi smo mi...

... in ostali pojdit se solit. Tako bi skrčili nastop Klavdija Palčiča na zadnjem zasedanju glavnega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze, če bi lahko zadevo obravnavali v šaljivem tonu, kot bi si zaslužila. V njegovem govoru je namreč toliko vzvišenosti, mladoletne užaljenosti in viktimizma, kolikor je obenem objestnosti, agresivnosti in brezprizivnega sojenja na levo in desno. Pravzaprav samo na desno, na levo, med napredne in edine, ki hvalevredno delajo za ljudstvo, postavlja sebe in svojo organizacijo, pri tem pa pozablja na preteklost, nima nobenega dvoma, ne pozna samokritike, »nasprotnikom« ne prizna nobene zasluge, nobene kvalitete. To je ena sama desnica, obsedenost, revanšizem, klerikalizem in denunciantstvo. Potem ko se je SKGZ od svoje ustanovitve vedla kot edina zveličavna monopolna sila v naši manjšini in pet let potem, ko bi ta monopol moral zaradi zunanjih razmer propasti in postati last vseh, si upa predsednik krovne organizacije nastopiti s takim govorom, ki zavrača vse kritike, ne odgovarja na noben očitek in zapira vrata vsakemu dialogu, kaj šele, da bi si zaželel sodelovanja za skupno dobro na enakopravni ravni. Za vsako ceno hoče ohraniti nespremenjen ves sistem SKGZ in vse, kar spada pod njeno okrilje, s trditvijo, da to so bistveni interesi manjšinske skupnosti. Potem ko so SKGZ in njeni ljudje s sredstvi, ki so jih dobili (direktno ali indirektno) iz Slovenije, postavili na noge za slovensko manjšino gotovo koristen aparat, ki je bil tudi razmeroma uspešen, čeprav tudi disperziven, razsipen in politično enosmeren, bi ob demokratizaciji v Sloveniji pričakovali, da se bo ta aparat odprl tudi drugim silam. SKGZ pa ni odgovorila na taka upravičena pričakovanja ter hoče ohraniti svoje privilegije ne meneč se za kritike, ki prihajajo od vseh strani, tudi z leve namreč. To, misli, se mu bo že posrečilo utišati v imenu neke naprednjaške solidarnosti; hujši so oni, na desni, ki obrekujejo, se lažejo in denuncirajo. Polarizacija naj bi kazala na možnost alternativne politike, toda Palčič zavrača alternativo z SSO in SSk, ki sta glavna tarča njegovih besnih napadov: očita jima klerikalizem in revanšizem, kakor tudi sodelovanje z italijanskimi oblastmi (najboljše posle z njimi pa je opravljala prav SKGZ kot posrednik s takratno Jugoslavijo). Palčič si tudi privoščil dvomljivo gesto, ko poziva somišljenike SSk, naj se distancirajo od takega vodstva, ki da se povezuje z desnico v Sloveniji. Želi si razkol v SSk? Seveda, v takem stanju bi SKGZ lahko še bolje utemeljevala svojo monopolno vlogo v smislu svetopisemskega stavka... ena čreda in en pastir. Zato si predsednik SKGZ privoščil tudi SSO in mu očita natanko to, kar je sam storil, ko je usmeril v Primorski dnevnik izredna sredstva iz Slovenije. Palčič seveda brani svoje glasilo, vendar mu pri tem hudo spodsne: pove namreč, da Primorski ustvari letno 3 milijarde in pol lir primanjkljaja, to je natanko trikrat toliko, kolikor je rekel glavni urednik Brezigar. Kaj torej velja, toliko ali trikrat toliko? Razlika znaša 2 milijardi; to niso mačje solze (nihče zdaj ne govori več o enkratni pomoči, to bo reden primanjkljaj). Mislite, da bo Palčič odgovoril?

Palčič si privoščil tudi zasmehovanje vsega demokratičnega tabora in njegovega 50-letnega odklanjanja komunizma, ko pove, da je prva slovenska vlada uveljavila enakovredno delitev sredstev (50:50) obema taboroma v imenu »popravljanja zgodovine«. Sam je zajemal z veliko žlico, zdaj pa je noče deliti, niti ko gre za mnogo manjša sredstva. To utemeljuje z mnogo večjimi potrebami svoje krovne organizacije, ki je s sredstvi iz Slovenije pač postavila aparat, ki zdaj potrebuje druga sredstva, da se vzdržuje. Ne gre toliko za kulturnoprosvetno dejavnost, kolikor za gospodarske ustanove, o katerih seveda Palčič ne govori. Pomislimo, da samo priznana izguba TKB, če bi jo porazdelili v desetletje, znatno prekaša vse letne potrebe gospodarstva. Palčič se torej zgraža nad razmerjem pol:pol kot kriterjem za delitev pomoči, ne tvega pa novega predloga. To je v bistvu napoved ostrega boja konkurentom pri delitvi pomoči iz Slovenije.

K Palčičevemu govoru se bomo vrnili v prihodnjih tednih, saj nam njegove trditve dajejo priložnost za nadaljnja razmišljanja.

-S

Še narašča število grobov v Bosni. Z njimi naraščata mrznja in nesposobnost vzpostavitve resničnega, trajnega in za vse prepričljivega miru. Vsak grob je znamenje, ki ohranja spomin...

Danilo Slivnik v Gorici

V okviru obnovljenega delovanja študijskega centra za kulturna in socialna vprašanja A. Gregorič bo v petek, 17. novembra, nastopil na srečanju z občinstvom Danilo Slivnik, urednik revije *Mag* in eden najizrazitejših in najprodornejših novinarjev v Sloveniji. Srečanje pod naslovom *Slovenija in zamejstvo danes* bo skušalo osvetliti spreminjajoče odnose med matično državo in slovensko manjšino.

To bo že tretji dogodek krožka Gregorič v tekoči sezoni. V pričetku oktobra je Lojze Peterle osvetlil problematiko slovenskega približevanja Evropi, konec meseca pa je krožek na internem posvetu poglobil vprašanje sedanjega trenutka med Slovenci v Italiji z ugotovitvijo, da novi čas nudi in tudi zahteva nove rešitve in da je slovenska manjšina v Italiji v tem okviru v precejšnjem zaostanku, kar se na zunaj kaže v

preživelosti sedanjega skupnega predstavnštva.

Danilo Slivnik bo, kot rečeno, osvetlil odnos med državo Slovenijo in zamejstvom danes, ko tudi prihaja do novih situacij, pogojenih bodisi s spremembami v matični domovini bodisi v samem zamejstvu. Kot je znano, v tem času obe strani iščeta novo razmerje druga do druge, pri čemer se izrazito in včasih tudi dramatično kažejo presenetljivi preobrti, ki nalagajo obema stranema dodaten premislek. Odveč je pripomniti, da je slovenska manjšina v Italiji v težjem položaju, toda tudi mlada država Slovenija šele išče pot v demokratično razumevanje svoje državnosti in obenem ustrežnejše razumevanje svojih manjšin.

Srečanje z Danilom Slivnikom bo v petek, 17. novembra, ob 20.30 v komorni dvorani ob Katoliškem domu.

P.J.

Konfrontacija in politična izobrazba

Želje mladih na programski konferenci SSk

Na programski konferenci SSk v Vižovljah je spregovorila tudi Erika Jazbar. Ker je povedala marsikaj zanimivega o pogledu mladih na politiko, smo jo prosili za sintezo njenega posega.

Kakor vsaka manjšinska skupnost, je tudi naš zamejski prostor majhen in ozek krog, ki se začneja postopoma stiskati. V njem bo prej ali slej zmanjkalo kisika, kar za nas konkretno pomeni novih idej; nazadnje bomo torej ostali sicer zanimiva, vendar le folklorna skupnost. Taki morebitni prihodnosti lahko odgovorjamo le s tem, da se stalno obnavljamo in da smo v teku s časom. Konfrontacija oz. dialog z drugimi komponentami našega ožjega in širšega okolja je neobhodno potrebna. Dialog pa se mora uresničevati na več nivojih: z italijansko večino (kajti ta oblikuje okolje, v katerem živimo), z matico (če ne tvegamo, da izgubimo svoje korenine) in ne nazadnje s tistimi manjšinami, ki živijo v Italiji ali v situaciji, ki je podobna naši. Na prvem mestu moramo nameniti posebno pozornost ožjemu okolju oz. odnosom v okviru manjšine. Ob politični razcepjenosti, ki je za nas tako značilna in - zdi se - bistvena, pa moramo, žal, dodati še geografsko razdelitev. Nesmiselno bi bilo namreč se utvarjati, da smo homogena skupnost. Ob konfrontacijah v notranjosti našega začasnega predstavnškega organa moramo predvsem utrditi stike z Beneško Slovenijo, s katero si je treba priznati, da sta sodelovanje in medsebojno spoznavanje in

nas taka pripadnost ne obremenjuje pri medsebojnem dialogu in nima takega titaničnega pomena. Politika, ki dejansko ni nikoli imela pozitivnega prizvoka, je danes za mladega človeka izgubila svoj interes; pogosto je celo odbijajoča. Vendar mladi človek čuti obenem potrebo po informacijah o dogajanju v naši ožji skupnosti ter o raznih problemih, zahtevah in včasih tudi pridobitvah naše skupnosti. Iz tega vidika mislim, da je oblika krožka, v katerem se izmenjujejo potrebne informacije ter se lahko mirno debatira ter pogloblja pereče probleme, izvedljiva in lahko predstavlja prehodno stopnjo mladega človeka do politike oz. družbenega življenja.

Drugi problem, ki se pogosto pojavlja med mladimi, je namreč tudi pomanjkanje politične izobrazbe. Če se nam včasih zdi, da ponavljamo vedno iste stvari, to še ne pomeni, da bomo zmorni te iste zahteve predstaviti nekemu, ki o naši skupnosti skoraj nič ne ve. Če nameravamo iti v konfrontacijo, moramo vanjo stopiti pripravljeni oz. moramo vedeti, kaj smo in česa si želimo; predvsem pa tudi, zakaj vse to zahtevamo. Samo na tak način bomo pri konfrontaciji enakovredni sogovornik in ne le pasiven poslušalec, ki asimilira ideje bližnjega ter se nazadnje še sam asimilira.

Nazadnje omenim še odnos, ki bi ga morala imeti »starejša generacija« do mlajše. Pomembno je, da so mlademu človeku zaupane odgovornosti, naj bodo te tudi nekaj skoraj smešnega. Mladi mora vedeti, da za nekaj on sam odgovarja; na tak način namreč utrdi svojo osebnost, kar predstavlja nujno podlago za katerokoli politično izobrazbo. Ob tem pa moram še dodati, da je včasih koristno zaupati tudi idejam mladega človeka, ki se je dejansko rodil v tem času in ima več smisla za njegovo hitro spreminjanje.

Erika Jazbar

Martinovanje, velik ljudski praznik

V ljudski zavesti in tradiciji je utrjeno mnenje, da se 11. novembra, na praznik Sv. Martina, mošt spremeni v novo vino. Po naključju sodi k Martinovi pojedini tudi gos, pač po legendi, da se je Martin skrtil med gosi, ko so mu prišli povedat, da je izvoljen za škofa. Martinovanju pravijo tudi jesenski pust. Tudi krščanstvo ne more mimo tega jesenskega časa, ko pastirji z živino prihajajo v dolino, ko človek polni kašče s sadovi bogate ali skope letine in ko so dnevi vedno krajši, saj: »Za soncem sv. Martina kaj kmalu pride sneg, zmrzlina.«

Po legendi je sv. Martin spremenil vodo v vino kakor Kristus v galilejski Kani. Martinus Turonensis je bil rojen v Panoniji, zdaj Szombathelyju na Madžarskem, okrog leta 316. Bil je rimski legionar, škof v Toursu, ter galsko-frankovski narodni svetnik.

V Sloveniji bo konec tedna veliko martinovanj in »krstitev« mošta v vino. Pekli bodo gosi in kostanj, slišati bo petje, ubrano in ono, ko bo šlo vino in z njim glas »čez rob«. Sicer pa napovedi in praznične prigode na stran. V Sloveniji so zaskrbljeni ob možnostih, da bosta njihovo vinogradništvo

in vinarstvo prizadeta, ko se bo država vključila v Evropsko unijo. Gre za bojzani, da bi morali zmanjšati vinogradniške površine, čeprav so nekatera slovenska vina dosegla visoko kakovost. Ob tem navajamo mnenje upokojenega univerzitetnega profesorja in strokovnjaka za vinogradništvo dr. Lojzeta Hrčka iz Maribora, ki je v zadnji številki revije Veritas poudaril tudi to: »Štejemo se med razvite vinogradniške države in govorimo o naši poti v Združeno Evropo, pa ne vemo niti, koliko imamo vinogradov. Že leta in leta namreč navajamo statistične podatke, ki pa niso stvarni, kar sem večkrat dokazoval.«

M.

Kulturna jesen na Koprskem

Živahen začetek nove sezone

Z nastopom prvih jesenskih mesecev je Koprščino zajel nov kulturni utrip. Začelo se je s septembrskim srečanjem z dr. Dušanom Bibrom na temo, kako je Slovenija 1945. leta prišla do svojega koščka morja, v režiji Kulturnega kluba Istra in Zveze združenj borcev občine Koper. Srečanje je osvetlilo nekatera manj poznana ozadja in okoliščine, ki so pripomogle, da se je Slovenija dokopala do svojega okna v svet. V začetku oktobra sta založba Fontana in študijski krožek iz Loparja predstavila tretjo knjigo domače ustvarjalke Marije Franca iz Gračišča *Šavrinske zgodbe. III. del*. V prijetnem in pristrnem domačem ozračju je predstavitev vodil in povezoval Dušan Jakomin, župnik iz Škednja, sicer naš istrski rojak. V začetku oktobra je restavracija Idila iz Podpadne v svojstvu kulturnega sponzorja in ob pomoči KK Istra začela s serijo kulturnih večerov, imenovanih *Kulturnica*. Na temo *O Istri so pisali* so se predstavili nekateri avtorji zgodovinskih publikacij o Istri (mag. Darko Darovec, Darij Gregorič, Pavla Križman, Nada Morato in Alberto Pucer). Večer je odprl njegov pobudnik in glavni organizator Alberto Pucer, zgo-

dovinar, doma iz Padne. Povezovala pa ga je Ines Cergol-Bavčar, kulturna delavka in pesnica. Lokal je bil za to priložnost okrašen z umetniškimi izdelki domačih ustvarjalcev, in sicer Liljane Gabrc (keramične figure Šavrink in Solinark) ter Mire Cetin (risbe z motivi istrskih vasi). Številnim prisotnim na večeru so pripravili tudi domače kulinarne presenečenje.

Sredi oktobra pa je Zgodovinsko društvo za Južno Primorsko pripravilo predstavitev letošnjega zbornika *Annales*, ene zelo uglednih in tudi mednarodno priznanih publikacij. Znanstveno raziskovalno središče v Koprju pa je v sodelovanju z Zgodovinskim društvom, Skupnostjo Italijanov in Pokrajinskim muzejem iz Kopra pripravilo tridnevni mednarodni simpozij o enem najuglednejših Koprčanov 18. stoletja Gian Rinaldu Carlju, polihistorju, reformatorju in podjetniškem vizionarju. V začetku novembra pa bo svečana podelitev letošnje (tretje po vrsti) nagrade Alojz Kocjančič za posebne dosežke pri uveljavljanju kulturne identitete Istre, in sicer domačemu likovnemu ustvarjalcu Jožetu Pohlenju.

Milan Gregorič

Mednarodno znanstveno srečanje v Kanalski dolini

Drago Štoka

Kanalska dolina je gotovo nekaj izjemnega, če že ne edinstvenega v Evropi in po svetu. V tej ozki, nekaj desetnih kilometrov dolgi dolini, ki se razteza od Pontablja do Trbiža, živi v razmeroma precejšnji strpnosti in medsebojnem spoštovanju štirijezično prebivalstvo. Tu se namreč na ulicah, vaseh, cerkvah, trgih in po trgovinah prepletajo in med seboj dopolnjujejo kar štiri jeziki: dva latinskega izvora (italijanščina in furlanščina), eden germanskega in eden slovanskega izvora. Ne pretiravam, če trdim, da je največje ogledalo sožitja prav znamenita božja pot Sv. Višarje. Tu je mogoče v dveh poletnih mesecih slišati na vsakem koraku vse štiri jezike, tako pred trgovinicami kot v romarski cerkvi. Do prve svetovne vojne to ni bilo tako. Na podlagi rapalske pogodbe leta 1920 pa je na novo začrtana meja med Italijo, Avstrijo in Jugoslavijo povsem spremenila narodnostni in etnografski sestav te čudovite alpske deželice.

V avstroogrski monarhiji so tod v glavnem avtohtoni prebivalci govorili nemški in slovenski jezik, čeprav v narečju. Po prvi svetovni vojni (posebej po paktu Hitler-Mussolini, ki je dajal možnost opcije za Avstrijo in torej za izselitev zainteresirane prebivalstva), pa se je narodnostna podoba Kanalske doline povsem spremenila. Maloštevilnim italijanskim prebivalcem so se zdaj v vse večji meri pridružili priseljenci iz notranjosti Italije, ki so zasedli v glavnem vsa delovna mesta v javnih in podobnih službah in tako v kratkem času »italijanizirali« (in »pofurlanili«) celotno območje Kanalske doline.

Po fašističnem obdobju in delikatnem, deloma tudi narodnostno ostrem času po drugi svetovni vojni, so se danes razmere precej uredile in unirile. V narodnostnem oziru se namreč danes vsak prebivalec čuti sestavni del tiste etnične skupine, kateri zgodovinsko, kulturno in tudi čustveno pripada. Zmerjanj proti drugače mislečim ali celo kakih fizičnih napadov že dolgo ni zasluhiti v tej, sicer tako edinstveni idilični dolini.

Vendar pa besedna nasprotovanja, različni pogledi na narodnostno vprašanje, dialektično razpravljanje o problematiki štirih jezikovnih skupnosti v Kanalski dolini in njeni ustrezni rešitvi seveda še vedno so in bodo tudi v prihodnosti.

Zato so organizatorji Slovenskega kulturnega društva Planika in Slovenskega raziskovalnega inštituta v Kanalski dolini čutili potrebo po organiziranju mednarodnega znanstvenega srečanja na tematiko: Večjezičnost na evropskih mejah - Primer Kanalske doline, ki je bilo 20. in 21. oktobra v kulturnem centru na Trbižu. Velika prisotnost tako domačinov kot drugih gostov je bila dokaz, da so organizatorji zadeli v živo. Predvsem prisotnost mladih v teh dveh dneh je dala razumeti, da so v Kanalski dolini jezikovna, kulturna in etnična problematika še vedno aktualne in zanimive. Prav je, da je bil simpozij na znanstveni ravni in da ni padel na kak nevaren politični nivo.

Naj na kratko povzamem tematiko nastopajočih na tem znanstvenem posvetu. Prof. dr. Anne Knudsen je govorila o evropskih etničnih in jezikovnih manjšinah v socioantropoloških

perspektivah in ugotovila, da ne smemo več biti zgolj »nosilci« kulture in jezika, ampak izvirni »ustvarjalci« identitete. Prof. dr. Vladimir Klemenčič je natanko in seveda s povsem znanstvenega zornega kota orisal razvoj in položaj slovenske manjšine v Kanalski dolini v luči evropske integracije, medtem ko je prof. dr. Albina Nečak-Lük obravnavala medetnične odnose v sociolingvistični perspektivi. O zgodovini in položaju nemške skupnosti v Kanalski dolini je govoril Carlo Lager, medtem ko je o furlanski skupnosti na tem območju spregovoril dr. Mario Faleschini. Prof. Salvatore Venosi je obravnaval sedanji položaj Slovencev v teh krajih. Njegov poseg je bil zelo aktualen in je osvetlil tudi žalostno dejstvo, da je v teh krajih »slovenstvo izrinjeno na družbeni rob in v območje negotove privatnosti,« zato si je vselej treba prizadevati za dosego pravičnega in formalno zaščitenega ter plodnega sožitja štirih jezikovnih skupnosti. Izrazil je globoko zaskrbljenost nad »odstranitvijo slovenskih frančiškanov v žabniški fari,« kar pomeni, da je slovensčina »v bogoslužju praktično ukinjena, kar je prvič v zgodovini te fare.« Ob vsem tem pa je »pouk slovenskega jezika še vedno zunaj rednih šolskih ustanov,« (medtem ko se v trbiških šolah dijaki učijo nemščine in angleščine, op. p.). Prof. dr. Ernest Steinicke z innsbrške univerze je govoril o socialnogeografski posebnosti položaja Kanalske doline v furlanskem hribovju, prof. dr. Andreas Mortisch s celovške univerze pa je obravnaval proces nacionalne diferenciacije na področju Kanalske doline in Tromeje do leta 1918.

Prof. dr. Karl Stulpharrer z Dunaja je analiziral položaj Kanalske doline med leti 1918-1945. O perspektivah večjezičnosti v Kanalski dolini je bil govornik v referatu prof. dr. Roberta Gusmanija iz Vidma. O identitetni premičnosti na mnogojezični meji pa je premišljeval prof. dr. Robert Gary Minnich iz Norveške. Asist. mag. Irena Šumi, ki že devet let poučuje slovenski jezik v Kanalski dolini, je obravnavala problematiko slovenskega knjižnega jezika v Kanalski dolini s posebnim poudarkom na učenju in rabo slovensčine na tem območju. Pri tem je izhajala iz svojih bogatih izkušenj na šolskem področju.

Dvodnevni strokovno posvet sta sklenila plenarno zasednjo in diskusijo pod predsedstvom prof. sen. Darka Bratine in sopedsedujočih dr. Avguština Malleja (Slovenski znanstveni inštitut - Celovec), prof. Emidija Sussija (Slori - Trst) in prof. Janeza Srgarja (Inštitut za narodnostna vprašanja - Ljubljana). Znanstveni simpozij, ki mu je v imenu SSO prinesla pozdrave tudi Marija Ferletič, je bil deležen velikega zanimanja in priznanja. Nakazal je tudi nekaj tehničnih smernic za bodočnost. Za uspeh takega širokega in znanstvenega posveta gresta prirediteljem res priznanje in zahvala. Upajmo, da bodo tudi mladi rodovi iz njega marsikaj pozitivnega odnesli, da bodo tako lahko na svojih področjih znanstveno in konkretno pristopili k tej žgoči problematiki, ki prizadeva ne samo Kanalske doline, ampak posredno vse Slovenije, ki živimo v mejah Italije.

Resen prispevek k poznavanju naše preteklosti

Branko Marušič: Z zahodnega roba

V petek, 3. novembra, je bila v razstavnih prostorih goriške Katoliške knjigarne predstavitev nove knjige dr. Branka Marušiča *Z zahodnega roba*. O delu, ki je pred kratkim izšlo v Novi Gorici, je ob avtorjevi navzočnosti spregovoril znani publicist prof. Jože Pirjevec. S svojim nazornim in doživetim prikazom nove Marušičeve knjige je Pirjevec vzbudil v številnem občinstvu splošno zanimanje, čeprav so bila mnenja o obravnavanih temah precej različna.

Nova Marušičeva knjiga je pravzaprav zbornik 21 zgodovinskih razprav. V resnici so to povečini govori ob različnih priložnostih, ki jih je avtor že objavil v raznih glasilih in zbornikih. Le tretjina znanega gradiva je v knjigi prvič objavljena. Vsi govori so natisnjeni v celoti z navedbo priložnosti, za katero so nastali, oziroma s podatki o njihovi prvi objavi. Besedila sledijo tematski in kronološki razporeditvi.

Dr. Marušič je že enkrat uspešno uporabil obliko zbornika za izdajo svojih zgodovinskih del. Znano je njegovo delo *Primorski čas pretekli*, v katerem je avtorju uspelo združiti nasprotni si načeli strokovnosti in poljudnosti, ki ju malokateri zgodovinar zna uskladiti v prepričljivi enoti. Novo Marušičevo delo je po obsegu sicer omejeno, a se vsekakor ravna

po istih zgodovinskih načelih in metodah. Avtorju gre predvsem za to, da bi jasno in čim bolj stvarno prikazal nekatere dogodke iz naše preteklosti, katerih razumevanje in pravo vrednotenje sta pglavitnega pomena pri ustvarjanju posameznikove in skupne zavesti o našem času in prostoru.

Nova Marušičeva knjiga, ki nosi podnaslov *O ljudeh in dogodkih iztekajočega stoletja*, je po svoji vsebini zelo raznolika. Ob splošno znanih temah, kot so na primer politično delovanje Henrika Tume ali prva svetovna vojna na Slovenskem, so v knjigi obravnavani dogodki in osebnosti, ki jih bo treba še proučiti. Tako je npr. s »pohodom lačnih« v petdesetih letih ali z izgonom apostolskega administratorja dr. Franca Močnika takoj po drugi svetovni vojni. Nekaj poglavij je nadalje posvečenih problematiki, ki je značilna za mesto ob meji:

problem narodne zavesti, sožitje s sosednjim narodom, soočenje Slovencev s svojim sonarodnjakom v zamejstvu. Zlasti zadnja problematika, ki ji Marušič posveča posebno poglavje z naslovom *Manjšinec in jaz*, je pritegnila pozornost poslušalcev.

V knjigi je tudi nekaj prispevkov, ki zaradi pereče vsebine posebno burijo duhove. Tako je npr. s poglavjem o deportacijah in fojbah ali s prispevkom o spominih Zorka Jeliniča. Prav v zvezi s pomisleki, ki jih vsakdo ima ob ponovnem razmotavanju starih problemov, bi navedli pomenljiv odlomek iz prispevka o deportacijah in fojbah (str. 121): »Ko sem pred leti obiskal avstrijsko vojaško cerkvice v Pologu poleg Tolmina, me je najbolj prevzel napis, ki ga je postavila italijanska vojska, potem ko je cerkev tik pred drugo svetovno vojno obnovila. Napisa se glasi: *Ultra cineres hostium ira non superest* (Do nasprotnikovih kosti ni več sovraštva, op.p.). *To lepo vodilo naj velja za mir mrtvih in za vse, ki se iz zgodovine učimo za lepši jutri.*«

In res je poslanstvo zgodovinarja prav v tem, da stvarno in brez potvarjanja resnice, »sine ira et studio« proučuje preteklost in črpa iz nje nauk in spodbudo za boljšo prihodnost.

Alessio Stasi

Predstavitev publikacije *To so Brda*

V mesecu oktobru je Osnovna šola Dobrovo v Goriških Brdih izdala knjižico, ki na 50 straneh velikega formata opisuje glavne značilnosti Brd. Pripravili so jo mladi raziskovalci zgodovine oz. krožek zgodovinarjev na osemletni osnovni šoli na Dobrovem. Nekajletno delo je vodil predmetni učitelj zgodovine Damjan Marinič.

Knjiga ima nekatere značilnosti turističnega vodiča, vendar sega v svojih informacijah veliko širše. Brda so predstavljena z zemljepisnimi, zgodovinskimi in umetnostnozgodovinskimi podatki. Posebej so prikazani kolonati na področju Brd, glasbena, likovna in besedna ustvarjalnost ter naravna in kulturna dediščina Brd. V zadnjem delu publikacije je predstavljena tudi cerkvena ureditev in zemljevid Brd s turističnimi podatki.

Knjiga je izšla v tisoč izvodih in je bila hitro

razprodana. To je znak, da ljudje želijo osnovnih strokovnih podatkov o svoji pokrajini. Osnovna šola Dobrovo, ki jo obiskuje 529 učencev, vsako leto pripravi raziskavo s področja Brd. Tako so v prejšnjih letih predstavili *Razlagalne pripovedke o Goriških Brdih, Otroške pesmice-preševanke, Pesmice zbadljivke med briškimi vasmii, Domače zdravilstvo v Brdih, Mlinarstvo v Brdih, Vinarstvo in kletarstvo, Stare sorte trt in drugega sadja v Brdih, Stari običaji prebivalcev Brd* in podobno. Vse te raziskave so ostale kot tipkopisi razmnožene le v nekaj izvodih. S publikacijo *To so Brda* pa je bil narejen korak naprej in raziskava je bila natisnjena kot knjiga. V tem letu bodo na šoli zbrali tudi vsa dogajanja in raziskave natisnili v novi publikaciji.

SP

40 let Primorskega dramskega gledališča

V nedeljo, 29. oktobra, so obeležili 40-letnico ustanovitve Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici. Slednje je v začetku delovalo kot polpoklicna ustanova, zdaj pa je popolnoma profesionalno in ima pomemben delež v slovenski gledališki umetnosti.

Zgradba gledališča v centru Nove Gorice sicer še ni povsem usposobljena, pa tudi obiskovalcev velike dvorane in sploh celotnega gledališkega kompleksa je premalo. Ob jubileju je gledališče izdalo posebno publikacijo, v kateri

so objavljeni spomini dosedanjih direktorjev, umetniških vodij in posameznih igralcev. Iz prispevkov je zaznati, da se je gledališče v preteklih štiridesetih letih soočalo z mnogimi težavami, vendar so jih prizadevni člani ansambla s požrtvovalnostjo uspešno premagovali.

V okviru omenjenega jubileja so priredili tudi razstavo dokumentov, fotografij in drugega gradiva o razvoju Primorskega dramskega gledališča. Zveza dramskih gledališč Slovenije je v Novi Go-

rici pripravila simpozij z naslovom *Možnosti za razvoj igralca znotraj gledališča*, sestali pa so se tudi direktorji slovenskih gledališč.

Objavljamo nekaj aktualnih misli nekdanjega direktorja Primorskega dramskega gledališča **Jožeta Babiča** (režiserja in gledališkega delavca pri nas in v Italiji), ki jih je zapisal v omenjeni pri-ložnostni publikaciji. »Mislim, da je potrebno izdelati posebno študijo, kako pripeljati občinstvo v to veliko gledališko stavbo v Novi Gorici. Gledališče mora spet nave-

zati stike s t.i. šolskimi abonmaji in se nasploh prilagoditi možnostim odra in potrebam publike. Predlagam uprizorjanje klasičnih in izrazitih del svetovne dramatike. Znova pa je v Novi Gorici treba obuditi Srečanja malih odrov iz Slovenije in tujine.«

Menimo, da bi morali obnoviti tudi stike in sodelovanje med Primorskim dramskim gledališčem v Novi Gorici in Slovenskim stalnim gledališčem v Trstu. Medsebojna gostovanja obeh naših gledališč so namreč čedalje bolj potrebna. **M.**

Stanko Jericijo: *Sacrae cantiones*

Zbirka sedmih skladb za glas in orgle goriškega skladatelja

Letos je v Gorici izšlo več zborovskih zbirk z deli slovenskih zamejskih in drugih glasbenikov. Na pomlad je izšla zbirka s skladbami na besedila pesnika Balantiča (kot sad zborovskega natečaja ZSKP), junija pa je zagledala dan puntarska pesmarica *Za staro pravdo*, ki jo je izdal SSO. Vse to kaže na zanimivo in plodno dejavnost naših glasbenikov, ki so na ta način obogatili slovensko zborovsko glasbo.

V začetku poletja je prav tako v Gorici izšla nova zbirka goriškega slovenskega skladatelja, ki je tudi sodeloval s svojimi deli pri zgoraj omenjenih pesmaricah. Gre za *Sacrae cantiones* (s podnaslovi *Marienlieder, Laudi alla Vergine, Marijini spevi*) prof. Stanka Jericija. Delo je izdal zbor S. Ignazio, ki ga dolga leta vodi poleg slovenskega mešanega zbora Lojze Bratuž. Zbirko je natisnil notograf A. Pini v Trstu, izdajo pa je podprla goriška pokrajinska uprava.

V tej knjigi imamo skupno

sedem skladb za glas in orgle (glas v glavnem sopran oz. mezzosopran). Od teh skladb je šest latinskih (*O gloriosa virginum, Supplicium Virgo, Ave Virgo gloriosa, Gloria sanctorum, Unam petii a Domino, Ave maris stella*), ena pa je italijanska (*O piena di grazia*). Uvodne besede v Jericijevo zbirko je napisal tržaški glasbenik Guido Pipolo, ki najprej omenja številna dela goriškega skladatelja, med katera spadajo tudi večje glasbene oblike, kakor slovesna maša z orkestrom ali *Magnificat* za soli, zbor in orkester, poleg lani objavljene zbirke motetov. Pipolo med drugim poudarja, da avtor lepo in smotno povezuje glas z besedilom. Poleg tega tudi piše, da igra samostojno in smotno vlogo njegova orgelska spremljava. Ta je zdaj statična, zdaj dinamična, kot pač zahteva vokalni del skladbe.

Kaj naj posebej podčrtamo pri novi Jericijevi zbirki? Pesmi so v glavnem rahlo moderne, čeprav se tu in tam to bolj ali manj opazi. Avtor ljubi živahnost skladb v spremljanju

ritma ali tonalitete. Njegov glasbeni stavek je lahen in tekoč; kaže tudi dobro poznavanje glasovne tehnike, s čimer lahko pristneje valorizira vokalne zmožnosti. Njegove melodije izzvenijo delno ekspresionistično. Vse to kažejo tudi številne disonančne modulacije. V zadnji skladbi (*Ave maris*) uporablja Jericijo vokalni duet (sopran in mezzosopran), kar mu omogoča tudi vodenje obeh glasov v večkrat imitacijski tehniki. Vse to daje delu - skupno z orglami - neko polnost in razgibano pestrost.

Jericijeva zbirka *Sacrae cantiones* se torej uvršča v vsekakor lepo tradicijo glasbenega ustvarjalnega delovanja na Goriškem. Obenem pa kaže na klasično skladateljsko zvrst (solo in orgle), ki je morda danes manj razvita oz. priljubljena. Prav bi bilo, da bi tudi v naših glasbenih programih kdaj katera izmed teh skladb našla svoje mesto.

Andrej Bratuž

Glasba z vrtov sv. Frančiška

Pod okriljem Kulturnega doma v Novi Gorici bo v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici nad Novo Gorico tudi v tej kulturni sezoni več glasbenih prireditev pod naslovom *Glasba z vrtov sv. Frančiška*.

Do poletja 1996 bodo pripravili 5 srečanj z mladimi glasbeniki, ki v Sloveniji že nekaj pomenijo in še več obe-tajo, ter 3 koncerte glasbenih skupin iz sestava Slovenske filharmonije. Prvi koncert iz cikla je bil v četrtek, 26. oktobra, v dvorani samostana. Predstavil se je mladi in obe-tavni pianist Tomaž Petrač iz Maribora. Med sponzorji, ki so finančno omogočili prireditve na Kostanjevici, je tudi Krekova banka, ki se uveljavlja s pomenljivo mislijo *Podarimo si zaupanje, podajmo si roke!*

M.

Vinko Kobal, Srečanje

Poznam zelo malo mladih ljudi, ki so se v najstniških letih na Primorskem in tudi v širši Sloveniji odločili za krščanstvo in niso spoznali - neposredno ali ne-posredno - duhovnika manjše postave in vedno žarečih oči. Mislim na vedno mladega Vinka Kobala, ki mu je lahko na Slovenskem in v zamejstvu hvaležnih veliko mladih; med njimi smo tudi že manj mladi.

Gospod Vinko Kobal je namreč pred tridesetimi leti začel zbirati okrog sebe mlade in jih vzgajati v krščanstvu. Kot mlad duhovnik je kaj hitro pokazal, da ima izreden organizacijski čut in veliko ljubezni. Že kaj kmalu pa je tudi vsem okrog njega postalo jasno, da se ta zagnani mladi duhovnik ne bo ustavil pri ohranjanju fasad tradicionalnega krščanskega življenja. Z mladimi je začel iskati resnične in pristne človeške odnose, katerih trdni temelji so v evangeliju. Našel je novo obliko za globlje in pristnejše življenje evangelijskih resnic, skupno z mladimi je iskal nove odgovore za vsakdanje življenje in jih našel v porajajočih se občestvih mladih. Prirejal je zanje tedne duhovnosti širom po Sloveniji in še največ v Stržišču, majhni vasi pod Črno Prstjo, kjer mu je uspelo iz zapuščenega farovža napraviti sodoben dom duhovnosti. Povabil je še druge mlajše in navdušene duhov-

nike in z njimi začel dogajanje, ki so mu naredili ime Pot. Pastoralni predlog Vinka Kobala obsega štiri teme: *Srečanje, Znamenje, Daritev, Zavezo*. Te pomenijo štiri bistvene poudarke v krščanskem oznanilu: *vero, zakramente, odrešenje in zapovedi*. Srečujemo se z Bogom, ki je temelj vseh srečanj, z ljudmi, stvarstvom, življenjskimi dogodki in Cerkvijo.

In prav *Srečanje* je naslov knjigi, ki jo je pred kratkim izdalo Ognjišče in jo krasi čudovita slika Vinka Kobala na čelu dolge kolone mladih, ki gredo za njim v hribe. V knjigi je zbranih 25 katehez Vinka Kobala; to gotovo ni samo katehetski priročnik, pa čeprav je odlično priročnik za mlade duhovnike, ki se hočejo približati mladim. Knjiga je veliko več, saj je pričevanje duhovnika, ki je vse svoje življenje posvetil delu z mladimi kristjani, njihovi veri in stiskam, iskanju odgovorov na njihova vprašanja in iskanju nove podobe slovenske družbe in predvsem nove slovenske Cerkve. Tema *Srečanje* je preveč pomembna, da bi jo pustili ob strani, saj je človek družbeno bitje in njegovo življenje vsak dan označujejo srečanja.

Vinko Kobala sem poznal, v vsem se nisva srečala. Vendar lahko rečem, da sem od njega veliko prejel.

Jurij Paljk

Gorica postaja zanimivejša

Rumene table pred palačami v mestnem središču

Na starodavnih cerkvah in palačah v mestnem središču so se pojavile rumene table z napisi, ki povedo, kako se te stavbe imenujejo, kdaj so bile sezidane ali tudi, kaj so danes. Tako je npr. na nadškofijski palači zapisano, da je to Cobenzlova palača iz l. 1587 in da je od l. 1752 sedež goriške nadškofije. Tabla ob cerkvi sv. Ignacija pove, da so cerkev gradili v letih 1674-1723. Neptunov vodnjak na trgu pred cerkvijo je iz l. 1756. Na pročelju pred kratkim restavrirane stavbe v Ul. Mameli beremo, da je bilo tu Verdenberško semenišče, vendar bi bilo treba napis dopolniti, saj je bila tu pozneje državna gimnazija, zdaj pa mestna knjižnica. Tablo imata cerkev sv. Ivana (1590) in sinagoga (1756). Ob vhodu v Coroninjev park je zapisano, da je bila palača v njem zgrajena l. 1593. Sedež goriške občine je v nekdanji palači grofov Attems (svetokriška veja) iz l. 1740. Stolnica ima izčrpnjši napis: prvo zgradbo iz l. 1525 so razširili v letih 1688-1702 in obnovili l. 1928; kapela sv. Hilarija je iz štirinajstega stoletja, kapela sv. Ahacija iz petnajstega. Označene so tudi stavbe v bližini stolne cerkve, npr. nekdanja palača

Tabla pred cerkvijo sv. Ivana - središčem slovenske duhovnije

deželnih stanov (1545), danes sedež Kvesture, in bolnica S. Maria iz l. 1378. Na istem trgu je tudi stara hiša z oboki iz petnajstega stoletja in nedaleč od nje visoka hiša z napisom *Casa del Comune* (1572). Pripoveduje se, da je l. 1563 z balkona te hiše pri-

Tabla pred škofijo - palačo Cobenzl

digal Primož Trubar, ki je bil gost gospodov Eckov. To je seveda težko uskladiti z omenjenim napisom. Na bližnjem Trgu sv. Antona sta označeni palača Strassoldo in Lanthieri, prav tako cerkva sv. Antona in minoritski samostan iz trinajstega stoletja kot najstarejši goriški samostan. Poleg navedenih je v mestnem središču označenih še nekaj objektov.

Pobudo za postavitve opozorilnih tabel je dal rajonski

svet za mestno središče, zato so prišla v poštev najprej splotja na njegovem območju, mnoga druga pa ostajajo še naprej brezimna, tako npr. imenitna Attemsova palača na Kornu, cerkev sv. Karla in bogoslovno semenišče. V teh dneh se je pojavila tabla tudi pred cerkvijo sv. Vida in Modesta na Placuti, kar kaže, da se bodo tudi ostali rajonski sveti goriške občine prilagodili mestnemu središču in poskrbeli za poenotenje zunanje podobe našega mesta. Opozorjanje na zgodovinske in umetniške zanimivosti je v večjih mestih običajno. Gorica jim sledi z zamudo, toda pregovor pravi: Bolje pozno kot nikoli.

Pobuda je hvalevredna in koristna za zunanje obiskovalce, zlasti za tiste, ki se zanimajo za mestne znamenitosti, a tudi za domačine: naj vedo, da premore Gorica kulturne spomenike, ki so vredni naše pozornosti, saj pričajo o davnini tega mesta in oplešujejo njegov sedanji videz.

L.B.

Šola za finančne stražnike

Steklo je nabiranje podpisov za referendum

Pred dnevi je goriški občinski svet spet glasoval o resoluciji, ki jo je predstavila opozicija v zvezi z gradnjo šole za finančne stražnike. Kot znano, vse kaže, da gre kljub vsemu iter v zvezi z gradnjo naprej in da bi se lahko v kratkem času začela dela. Resolucija je bila predstavljena že pred enim letom in jo je sedanja uprava šele sedaj vključila v dnevni red. V njej je bila tudi zahteva po tem, da občinska uprava o zadevi pripravi ljudsko glasovanje. Ker je bilo očitno, da sedanja večina ne namerava sprejeti resolucije opozicije, ampak je predstavila svojo resolucijo, ki je bila seveda v korist gradnje, je opozicija sklenila izvajati obstrukcijo v občinskem svetu: sledili so si tako dolgi govori (Špacapan eno uro, Nicolò Fornasir dve uri, Fiorelli 4 ure), ki so zavlekli sejo, ob še drugih zapetljajih do 7. ure zjutraj. Svetovalci večine pa so zdržali do konca in dosegli,

B.Š.

da je zmagala resolucija večine. V svojih posegih so svetovalci opozicije predstavili vse argumente, ki so v veliki večini že znani: predvsem gre za financiranje zgradbe z denarjem, ki ga je osimski sporazum (prav pred dvajsetimi leti) namenil za miroljuben ekonomski razvoj prebivalstva ob meji; nadalje je bilo veliko govora o vojaški tajnosti, ki krije zgradbo, o urbanističnih aspektih, o nadaljnjem razvoju letališča, o izgubi pomembne zelene površine za mesto itd. Na dan je prišla tudi skrb za posledice, ki jih bo imela nova struktura za vas Štandrež in deloma za Sovodnje.

Ob takem pristopu k temu problemu s strani občinske uprave ostaja za civilno družbo samo še nabiranje podpisov za referendum proti zgradbi; v tem smislu se je že začela akcija tudi v slovenskih vaseh in okrajih.

Odprto pismo starejšim članom skavtske družine

Draga sestra, dragi brat, ob lanskem praznovanju 30. obletnice ustanovitve Slovenskih gorških skavtov je bilo izbrano geslo »semel scout, semper scout«. Voditelji, ki sedaj vodimo našo organizacijo, trdno verjamejo, da vrednote, ki jih ima skavtizem, če ga živimo zares, ostanejo za vedno, tudi potem, ko skavt sleče kroj. Zato se obračamo nate, ki si tudi sam pomagali oblikovati našo organizacijo in ki ti je ta še vedno pri srcu.

Želeli bi preprosto ohraniti redne stike z vsemi starejšimi brati in sestrami, ki trenutno niso več aktivni in ki se še čutijo del velike skavtske družine. In to ne samo na osebni ravni. Radi bi imeli možnost, da se lahko do koga obrnemo po pomoč v potrebi, a potrebujemo tudi zastojni nasvet, spodbudo, konstruktivno kritiko, opozorilo in splošno skupno načrtovanje in preverjanje. Želeli pa bi tudi, da imajo vsi, ki si to želijo, možnost, da se med seboj in z nami občasno srečujejo, da so informirani o stanju in delu organizacije, da sodelujejo pri določenih časovno omejenih dejavnostih ali da kakorkoli po svojih močeh in sposobnostih pripomorejo k njene-

mu razvoju.

Kako bi vse to izpeljali, še ni povsem določeno; tudi zato ne, ker hočemo, da imajo možnost pri tem sodelovati v prvi vrsti tisti, ki so za to zainteresirani. Voditelji bomo svoj osnovni predlog o tem, kakšna naj bi bila ta skupina in kako naj bi delovala, predstavili na prvem srečanju, ki bo predvidoma v prvi polovici decembra. Kot prvi korak bi torej voditelji želeli ustvariti mrežo prijateljev in ugotoviti, kdo je za.

Zato te vabimo, da stopiš v krog »prijateljev organizacije« s tem, da se ponovno včlaniš. Gre seveda za simbolno gesto, s katero po svojih močeh odgovoriš na tisti stari, a še vedno veljavni »bodi pripravljen!«. Hvaležni ti bomo, če boš pripravljen pomagati in svetovati ali pa tudi samo izpričati svojo zvestobo skavtizmu in moralno podpreti voditelje. Za nas je tvoj odziv dragocen.

Bratski pozdrav

Voditelji sgs

PS: Če te predlog navdušuje, se lahko javiš tajniku sgs (tel. 530063; tudi za morebitne informacije) ali na sedežu sgs (tel. 536809) ob petkih od 19. do 20. ure in ob sobotah od 15. do 17. ure.

Cecilijanka 95

Letošnja Cecilijanka, posvečena skladatelju Emilu Komelu ob 120-letnici rojstva, bo v Gorici v soboto 18. in nedeljo, 19. novembra, v Kulturnem domu. V prvem večeruse bona priljubljeni kulturni prireditvi zvrstilo 11 zborov, in sicer MePZ L. Bratuž, Coro virile C.A. Seghizzi iz Gorice, MePZ Rakitna iz Rakitne pri Ljubljani, MoPZ Štmaver, dekliški zbor Devin, vokalna skupina Lipa iz Velikoveca, MoPZ Fantje izpod Grmade iz Devina, vokalna skupina Rože majave iz Režije, MoPZ Jezero iz Doberdoba, MePZ Ciril Silič iz Vrtojbe in MoPZ Provox iz Nove Gorice. V nedeljo pa bodo ob 16. uri peli naslednji zbori: MePZ Podgora, dekliški zbor Jezero iz Doberdoba, MePZ F.B. Sedej iz Števerjana, MePZ Bilje-Orehovlje-Miren, MoPZ M. Filej, MePZ Štandrež, MePZ Dobrna 1995 iz Trsta, moška pevska skupina Akord iz Podgore, MePZ Rupa-Peč in MePZ Hrast iz Doberdoba.

Gledališka sezona za otroke

Starši onkraj meje se res ne smejo pritoževati nad upravo domačega gledališča. Primorsko dramsko gledališče in Zveza kulturnih organizacij namreč že vrsto let skrbita za svoje najmlajše obiskovalce. Vsako leto prirejata pod naslovom *Goriški vrtljak* abonma velikega in malega polža, za otroke od 7. do 10. oz. od 4. do 7. leta. Vsak abonma vsebuje šest uprizoritev, ki se bodo zvrstile od oktobra do februarja.

Gledališče tako na zelo pozitiven način vzgaja in oblikuje bodoče gledalce. Odziv otrok je izreden. Za vse tri sobotne predstave (dve juntraji in eno popoldansko) se velika dvorana Kulturnega doma napolni z veselimi obrazki. Tudi nekateri naši zamejski starši se že nekaj časa zanimajo za to ponudbo in vozijo svoje otroke v gledališče. Letos pa se je po zaslugi nekaterih učiteljev in učiteljev iz Gorice, ki so znali prikazati gledališko umetnost in navdušiti učence zanj, prijavilo prav lepo število malčkov iz vrtca in prvih oz. drugih razredov osnovne šole. Zelo razveseljivo je to, da so med njimi otroci iz narodno-

stno mešanih družin ali celo italijanskih. Žal pa se je iz tretjega, četrtega, petega razreda javilo le par otrok. Nekaterim staršem se morda ne zdi pomembno srečanje otrok s čarobnim gledališkim svetom, ki zna tako čudovito seči do srca in obenem odkriva lepoto slovenskega jezika.

Prva predstava za najmlajše je bila 21. oktobra, ko se je na odru pojavila Pika Nogavička (ZKO - Kranj); ta je s svojimi dogodivščinami, prebrisanostjo in orjaško močjo osvojila vse prisotne Cicibančke. V soboto, 28. oktobra, pa so zganjali norčije Klovni-dijaki (Mladinsko gledališče iz Ljubljane), ki so hudo mušno nagajali raztresenemu profesorju. Otroci so z velikim veseljem sodelovali pri predstavi s spodbudnimi klici, ki so poživiljali razgibane prizore na odru.

Prihodnji predstavi bosta 11. novembra (za najmlajše), *Sneguljčica* v izvedbi Lutkovnega gledališča iz Maribora, 18. novembra (za večje otroke) *Zarika in Sončica* (Lutkovno gledališče iz Ljubljane). Otroci, ki se še niste odločili za abonma, pridružite se vrstnikom, ne bo vam žal!

Iva Koršič

Na gorškem pokopališču

Na praznik vseh svetih so bile na gorškem pokopališču razne spominske počastitve rajnih. Tako še posebej na grobovih padlih za svobodo in naših kulturnikov. Kot vsako leto je tudi letos Zveza slovenske katoliške prosvete počastila spomin nekaterih pomembnih Slovencev, pokopanih na tem pokopališču, in tam položila cvetje.

Tako so se prisotni zaustavili na grobovih Emila Komela, Lojzeta Bratuža in Ljubke Šorli, Mirka Fileja, Frana Erjavca, Karla Lavriča, Viktorja Prašnika, Milana Bekarja, raznih slovenskih duhovnikov in še nekaterih drugih gorških Slovencev. Obredne molitve sta opravila msgr. Kazimir Humar in msgr. Jože Žorž. Pri grobovih L. Bratuža in M. Fileja je nekaj pesmi zapela podgorska vokalna skupina Akord.

Prav je, da se svojih zaslužnih rajnih spominjamo in jih ohranjamo v trajnem spominu.

Sovodnje Končal niz posvetov

Zadnje srečanje med občinsko upravo in vaščani je bilo 25. oktobra v Kulturnem domu v Sovodnjah. »S tem srečanjem se je v Sovodnjah končal letošnji krog posvetov občinske uprave,« je rekel podžupan L. Devetak, ki je zaradi gripe odsotnega župana Petejana z odbornikom Custriinom vodil posvet.

Čeprav so si problemi, ki tarejo občane raznih vasi, podobni, so v sovedenjskem posvetu izstopala predvsem naslednja vprašanja: objekti v industrijski coni, upeljevalnik, prečiščevalne naprave za odlake, onesnažena Soča, zaradi kate-re v spodnjem delu vasi izumirajo razne vrste rastlin. Glede soškega parka je bilo poudarjeno, da bi se s primerno preureditvijo le-tega dalo marsikaj narediti glede žgoče problematike onesnaževanja okolja. Poudarili so še, da občinska uprava pozorno sledi dogodkom gradnje financerske šole na letališču. Razprava se je dotaknila tudi izdelave načrta in vprašanja na pločnikih parkiranih avtomobilov, hitrosti prometa in varnosti pešcev ob glavni cesti. Govorili so tudi o avtobusnih čakalnicah in zvezi z Gorico. Izpostavljeni so bili tudi problemi dodatne napeljevanje metana, ojačitve vodovoda, novega urnika občinskih uradov in uporabnosti občinske telovadnice. Poudarjena je bila potreba po posodobitvi parkirnih prostorov pri pokopališčih. Pri razpravi o novem urbanističnem načrtu je uprava povabila občane, naj dajo svoje predloge. Upravitelji so povabili k ponovnemu srečanju spomladi.

Dodati je treba, da so predstavniki občinske uprave na vseh srečanjih seznanili občane s programom proslavljanja 50-letnice osvoboditve in 30-letnice spomenika padlim v Sovodnjah, ki bo potekal pod okriljem občinske uprave od 30. oktobra do 24. novembra. Remo Devetak

Tabla pred prefekturo - palačo Della Torre

Proslava ob 50-letnici konca vojne v Števerjanu

Ob dnevu vseh svetih se je števerjanska občinska uprava poklonila vojnim žrtvam pred spomenikom v Števerjanu in na Jazbinah ob 50-letnici konca 2. svetovne vojne.

V Števerjanu se je poglobni maši zbralo na trgu veliko število vaščanov. Župan Corsi je imel spominski govor, mešani zbor Sedej pa je zapel dve žalostinki pod vodstvom prof. Bogdana Kralja. Vaške organizacije občinske uprave na čelu so položile vence. Spominska svečanost se je zaključila s kratkim recitalom Jana Leopolda in Maje Humar, ki ga je pripravila Anka Černic.

Na Jazbinah se je proslava ponovila po maši ob 12.30 z izjemo, da je tam spregovoril tudi domačin Mario Klanjšček; zbor pa je vodil Zdravko Klanjšček.

Dragoceno pričevanje o naši mornariški tradiciji

Predstavili knjigo o slovenskem pomorskem ribištvu

Slovinci smo skoraj tisoč let obvladovali Tržaški zaliv. Tako je med drugim dejal zgodovinar prof. Jože Pirjevec na predstavitvi knjige kapitana Bruna Volpija-Lisjaka (na sliki/Foto Kroma) *Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja od Trsta do Timave* v torek, 31. oktobra, v Peterlinovi dvorani v Trstu. Prof. Pirjevec je k temu dodal, da Slovenci nimamo dovolj zakoreninjene zavesti, da smo narod z močno mornariško tradicijo, ki nas je oblikovala in ki jo moramo danes posebej poudariti in kultivirati.

Knjiga Bruna Volpija-Lisjaka, ki je izšla pri založbi Mladika v Trstu, opisuje zgodovino in razvoj slovenskega ribištva na tržaški obali, okateri smemo trditi, da je zgodovinsko gledano resnična slovenska obala, saj so bili na današnjem obalnem področju Republike Slovenije v Istri dejavni Italijani. V dvanajstih poglavjih je govor o značilnostih obale med Trstom in Timavo ter vseh vasi in pristanov, o ladjevju in njegovih posestnikih, o mrežah, prepovedanih načinih ribolova, tonolovu, o bojih st. i. »čozoti« (italijanskimi ribiči iz Chioggie), o razmerah našega ribištva med 1. in 2. svetovno vojno ter v času italijanske vladavine, zadnje poglavje pa je posvečeno vrstam rib in drugih morskih živali, ljudskim običajem in zanimivostim kot npr. romanju na Barbano. Posebno poglavje je posvečeno »čupi«, ribiškemu čolnu, ki je bil značilen za našo obalo in ki je edino tisoč let staro plovilo v srednji Evro-

pi. (Za čupo se npr. zanimajo v Franciji, Nemčiji in Grčiji.) Edino še obstoječo čupo hranijo v Etnografskem muzeju v Ljubljani. Knjiga ima 351 strani in je obogatena z okoli 300 slikami, fotografijami in kopijami dokumentov ter s slovarčkom vsakdanjih besed v rabi na slovenski obali in zemljevidom tržaške obale z označenimi lovišči tona. Njena cena je 60.000 lir. Mirne duše lahko pritrdimo besedam prof. Pirjevca, ki je na predstavitvi dejal, da do sledj take knjige ni še nihče napisal, morda - bi lahko dodali - zato, ker nam zares ni prišlo še v zavest, da smo tudi pomorski narod. Zato je knjiga važna ne samo za naše zamejstvo in da se tukajšnji Slovenci zavedamo svojih korenin, ampak tudi za širši slovenski prostor, ki bo tako imel možnost spoznati dosedaj skrit in nepoznan del - tudi in predvsem zaradi potujčenja naše obale in izumrtja avtohtonega slovenskega ribištva - slovenske zgodovine. Delo je pomembno za vse tiste, ki ljubijo morje in ki vrednotijo mornariško tradicijo slovenskega naroda, pa tudi za tiste, katerim je ta plat naše zgodovine neznana in ki prevečkrat mislijo, da je Slovenija le deželica pod Triglavom in ki ne dajejo pravega pomena dejstvu, da je v slovenskem državnem grbu narisano tudi morje. Avtor Bruno Volpi-Lisjak je na predstavitvi med drugim poudaril tudi pomen dobrega poznanja svojih korenin, ki je jamstvo za poznanje samega sebe in za lastno zavest. Dejal je tudi, da se je treba vrniti na morje, s katerim pravzaprav nismo Slovenci nikoli pretrgali stika. Pri tem je omenil npr. športno dejavnost, v kateri dosegajo nekateri naši jadralci - kot npr. Arianna Bogatec - izredne uspehe na svetovnem nivoju. Predstavitve se je udeležilo zelo veliko število ljudi, med katerimi so bili vidni predstavniki našega družbenega, kulturnega in gospodarskega življenja. Veliko je bilo tudi takih, ki se bavijo s pomorstvom (v glavnem športnim): tu gre omeniti zlasti prisotnost predsednikov Tržaškega pomorskega kluba *Sirena* Livia Pertota in Jadranskega kluba *Čupa Marina* Košute, ki sta tudi prinesla svoj pozdrav in zahvalo avtorju (Bruno Volpi-Lisjak je bil med drugim dolgoletni podpredsednik JK Čupa). Za začetek kar lep uspeh torej, kar dokazuje, da si je naš človek dolgo pričakoval tako delo. Priznanje gre navsezadnje tudi založbi *Mladika*, saj je to v kratkem obdobju že tretja njena uspešnica poleg knjig obrižinskih spomenikov in o Repentabru v italijanščini.

Ivan Žerjal

Iz delovanja SKK

28. in 29. oktobra se je 14 mladih članov Slovenskega kulturnega kluba udeležilo 2. študentskega shoda, ki se je odvijal v Ljubljani v organizaciji tamkajšnjega Zdrženja katoliških študentov in na katero so bile vabljene vse študentske skupine (teh je približno 30), ki delujejo v okviru župnij, raznih duhovnih gibanj ali katoliških organizacij v Ljubljani in okolici. SKK sodeluje z Združenjem že več let, saj vsako leto skupaj pripravljajo Drago mladih in druge pobude.

Sporod je v soboto 28. obsegal odbojarski turnir (člani SKK so dosegli 3. mesto), predstavitev skupin, predavanje teologa dr. Bogdana Dolenc z naslovom *New age - terapija za sodobne frustracije?*, mašo, ki jo je daroval duhovni vodja gibanja *Pot* g. Vinko Kobal, nagrajevanje

zmagovalcev odbojarskega turnirja in ples. Naslednji dan so si klubovci privoščili sprehod po centru Ljubljane, v Trst pa so se vrnili v opoldanskim urah. Za tiste, ki so se izleta udeležili, je bila izkušnja res pozitivna, saj so se klubovci tako bolje spoznali med seboj, prišli so v stik s svojimi vrstniki v Sloveniji in se zelo zabavali.

V soboto, 4. novembra, pa se je zopet odvijal redni večer SKK. Tokratni gost je bil Tomaž Susič, ki je govoril na temo *Ko študent v London gre* in razkril, kaj vse se s tem v zvezi lahko zgodi. Prejšnji teden so člani gledališkega krožka SKK tudi začeli z vajami za novo odsko igrico, s katero bodo gostovali tako v tržaških dvoranah kot tudi v Sloveniji in drugje. V načrtu sta tudi srečanje z mladimi krožka OZN iz Postojne, s

katerimi ima klub že več let prijateljske stike, in s sovlastniki s Koroške.

Kar se pa tradicionalnega programa sobotnih večerov tiče, se bodo 11. novembra klubovci preselili v župnijsko dvorano na Proseku (kjer je tudi skavtski sedež), kjer bo družabnost v počastitev sv. Martina ob zvokih harmonike in s tekmovanjem v pripovedovanju »pivskih« smešnic. 18. novembra bo na vrsti predavanje - ki je oktobra odpadlo - z naslovom *Moja Afrika*; svoje vtise bo posredovala Terezika Srebrnič. Zadnje soboto v novembru se bo odvijal občni zbor, december pa se bo zopet začel z miklavževanjem. V programu je tudi predavanje dr. Edija Kovača na temo *Božični mir v Bosni*, tik pred Božičem pa bo dobredelni večer za otroke in mladino.

71. manifestacija društva Edinost

Člani družbenopolitičnega društva *Edinost* so v nedeljo, 5. t.m., na tržaškem Velikem trgu že 71. manifestirali za uresničitev pravic slovenske manjšine v Italiji. Posebej so se na tej manifestaciji spomnili 20. obletnice podpisa osimskih sporazumov.

V slovenščini in italijanščini je spregovoril prof. Samo Pahor, ki je prisotne in mimoidoče spomnil na skoraj petdesetletno zamudo italijanske države glede izpolnjevanja obvez do Slovencev v Italiji, obvez, ki so mednarodnega in državnega značaja (sporazumi, ustava). Prof. Pahor se je med drugim tudi navezal na besede italijanskega predsednika Scalfara o tem, da je dogovore treba spoštovati, ki jih je lani izrekel na obisku v Trstu (*Pacta sunt servanda*).

Mladinska maša na Opčinah

Kdor je v nedeljo, 5. novembra, slučajno zašel v Marijanišče na Opčinah, je že zgodaj popoldne lahko opazil, kako so se tam začeli zbirati mladi, ki so prišli k prvi mladinski maši v letošnji sezoni.

Program se je začel nekaj po 15. uri. Približno šestdeset mladih se je razdelilo v manjše skupine, v katerih so se razgovarjali o temi, ki jo je določil pripravljalni odbor, ki se je srečeval v okviru Odbora za mladinsko pastoralno. Tema je obravnavala različne aspekte sodobne družbe, ki je, tako kot še nikoli prej, zelo dvojna: po eni strani nam nudi veliko materialnih in drugih ugodnosti, gotovosti, zadovoljstev, po drugi strani pa nas pušča prazne, osamljene, potrte.

Mladinsko mašo sta darovala g. Zvone Štrubelj in g. Tone Bedenčič. Mladi so mašo oblikovali s petjem in branjem, namesto pridige pa so podali nekaj zaključkov in ugotovitev s pogovorov po skupinah.

Po maši so imeli tisti, ki se bodo z g. Tonetom Bedenčičem udeležili zimovanja v Bohinju, še krajši informativni sestanek, potem pa je sledila prijetna družabnost. Domačini so pekli kostanj, za veselo vzdušje pa sta poskrbela harmonikarja David Agostini in Borut Vidau.

Breda Susič

HVALEŽNICA 1995 ŽENA IN NJENO POSLANSTVO

Lepo vabljeni vsi verniki tržaške škofije na vsakoletno srečanje z našim škofom pri zahvalni maši

V stolnici sv. Justa v nedeljo, 12. novembra, ob 16.15

Slovensko pastoralno središče v Trstu

Tudi na Tržaškem smo se spomnili pokojnih

1. novembra smo se tudi na Tržaškem spomnili vseh naših pokojnih. Verni ljudje so zjutraj najprej prisostvovali sv. mašam, v glavnem popoldne pa so se po pokopališčih odvijali verski obredi v spomin na mrtve, katerih so se ljudje množično udeležili. Spomin je šel tudi na tiste, ki so v naši polpretekli zgodovini svoja življenja darovali za svobodo in enakopravnost našega in drugih narodov, ki so jih diktature našega stoletja hotele uničiti ali podjarmiti. Tako so se spominske svečanosti zvrstile ob številnih spomenikih padlim in v tržaški Rižarni.

10. Srečanje oktetov Primorske

V nedeljo, 5. t.m., se je v Kulturnem domu v Ricmanjih odvijalo jubilejno 10. Srečanje oktetov Primorske, na katerem je nastopilo osem skupin, in sicer oktet *France Bevč* iz Otaleža, *Pr'Farci* iz Spodnje Idrije, *Simon Gregorčič* iz Kobarida, *Bača* iz Podbrda, *Godoviški oktet* iz Idrije, *Vrtnica* iz Nove Gorice, *Škofije* iz Škofij in *Tržaški oktet*. Priložnostno misel in pozdrave so prinesli predsednica SKD *Slavec* iz Ricmanj in Loga, ki srečanje organizira, Majda Hrvatič, dolinski župan Boris Pangerc in predsednik Zveze slovenskih kulturnih društev Ace Mermolja. (Foto Kroma)

BRALCI PIŠEJO

Spoštovano uredništvo, prosimo Vas, da objavite nekaj pripomb na vaše poročilo o izidu izpopolnjene izdaje knjige *Vas, ljudje in čas - zgodovina Opčin*. Zahvaljujemo se Vam, da ste nas opozorili na netočnost o datumu izginotja domačina Josipa Dolenc (1944 namesto 1946). Zapisi o padalcih, ki so jih zavezniki poslali med vojno na slovensko ozemlje in so po vojni večinoma izginili, so v *Mladiki* sicer izšli, vendar ko je bil ponatis naše knjige že v tisku. Bila pa nam je na voljo Vidičeva knjiga *Angleški obveščevalci vohuni ali junaki*. Popravek in morebitni novi podatki o njem kot o drugih pogrešanih bodo objavljeni v nadaljevanju zgodovine Opčin, ki se že pripravlja. Zato bomo hvaležni vsem za vsako pripombo ali še nepoznan podatek.

Dovolite pa, da Vas opozorimo na nekatere netočnosti Vašega poročanja. Za prevod v italijanščino so poskrbeli: Silvana Guštin, Marija Kacin, Lucija Križman, Vladimir Vremec, Patrizia Vascotto, Jelka Cvelbar, Suzana Guštin, Boris

Tomazič, Drago Gorup, Fulvia Berginc, Andrej Vremec in Egidij Košuta.

V svojem poročanju nadalje pišete, da bi bilo treba vsaj zabeležiti zamenjavo g. župnika Viljema Žerjela z g. Zvonetom Štrubljem, ki je - kot pišete - »dvignila nemalo prahu«. Pravkar izšel ponatis je res izpopolnjen, vendar do prve izdaje knjige leta 1975, kot smo zapisali tudi v spremni besedi. Zamenjava župnikov v letu 1991 oz. odločitev cerkvenih oblasti z dne 15. septembra 1991 je dvakrat dvignila nemalo prahu, prvič, ker je presejala verski okvir in so zato nanjo odgovorile slovenske Opčine ne glede na svetovno nazorsko opredeljenost vaščanov, in drugič, ker je knjiga prof. Ivana Artača (april 1994) zamolčala nekatera dejstva. O zadevi, ki presega zamenjavo priljubljenih g. župnikov, bo govor v nadaljevanju pisanja zgodovine Opčin. Knjižnica *Pinko Tomazič in tovariši* je o tem že pisala v številu 43 društvenega *Glasnika*.

Za knjižnico *Pinko Tomazič in tovariši* s spoštovanjem Stanka Hrovatin

Zahvalna nedelja v Nabrežini

V nedeljo, 12. novembra, bo v Nabrežini zahvalna nedelja. Ob 9. uri bodo med mašo sv. birma, zahvalna pesem za poljske pridelke, pa tudi za vsa obnovitvena dela cerkve, ki obhaja 200-letnico. Zveza neposrednih obdelovalcev zemlje pa bo vse župljane postregla z dobrotami. Iskrena hvala!

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

Cecilijanka 95

37. revija goriških pevskih zborov.

Sodelujejo tudi zbori iz Tržaške, videmske pokrajine, Koroške in Slovenije.

Letošnja revija je posvečena skladatelju Emilu Komelu ob 120-letnici rojstva.

GORICA - Kulturni dom

Sobota, 18. novembra, ob 20.30

Nedelja, 19. novembra, ob 16. uri.

KATOLIŠKA KNJIGARNA - GORICA

Vljudno Vas vabimo na odprtje razstave.

Svoja dela bo razstavljal slikar

Boris ZULIAN

Umetnika bo predstavil kritik Joško Vetrih.

Petek, 10. novembra, ob 18. uri.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
ŽUPNIJA SV. ANDREJA APOSTOLA

Ob 20-letnici smrti umetnika

Toneta KRALJA

in ob 30. obletnici njegove poslikave štandreške cerkve.

Sodelujejo: prof. Dimitrij Rejc (orgle), prof. Verena Koršič-Zorn, vokalna skupina Resonet iz Trsta (pod vodstvom Aleksandre Pertot).

Nedelja, 12. novembra, ob 17. uri v župnijski cerkvi v Štandrežu.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

Vljudno Vas vabimo v razstavne prostore Katoliške knjigarne na predstavitev zbirke posvetnih skladb Emila Komela

ZELEN JE LOG

ki je izšla ob 120-letnici skladateljevega rojstva.

Petek, 17. novembra, ob 18. uri.

KROŽEK ANTON GREGORČIČ

vabi na srečanje z urednikom revije MAG
Danilom Slivnikom na temo

Slovenija in zamejstvo danes

v komorni dvorani ob Katoliškem domu v Gorici,
Drevored XX. septembra 118.

Petek, 17. novembra ob 20.30.

Z Laškega

V ponedeljek, 30. oktobra, je bila v občinski knjižnici v Ronkah **otvorenitev posmrtno razstaven** največjega slovenskega slikarja z Laškega in enega med največjimi, ki so na Laškem delali in živeli, to je **Staneta Meterca**. Stane Meterc se je rodil leta 1927 v Ribnem pri Bledu in se je v Ronke preselil leta 1954. Tu je umrl leta 1993 skoro pozabljen. Kot slikar je začel razstavljati že l. 1946. Takrat je risal predvsem domačo pokrajino in blejsko jezero, kot pričajo nekatere slike tistih let. Druge, novejša slika, pa pričajo, kako priljubljeni so mu bili kraški motivi in cvetje. Tej nenavadni osebnosti, ki je risala v glavnem ob sveči, so se poklonili občinski upravitelji z županom na čelu, predstavniki društev in veliko občanov.

Kar se tiče delovanja društva *Jadro* je medtem začel **začetni tečaj slovenščine za odrasle** pod pokroviteljstvom občine Ronke in **popoldanska animacija za otroke** iz okoliških občin, ki obiskujejo vrtec in šolo v Romjanu.

Pomembno je omeniti tudi bodisi **odprtje nove knjigarne** v bližini osnovne šole v Ronkah, ki je edina na Laškem, kjer dobimo slovenske knjige in slovenske avtorje. Omeniti velja zadnje **predavanje** ciklusa o stoletnih mejnih spremembah v deželi F-JK, ki ga je organizirala tržiška občina v ponedeljek, 6. t.m., v večnamenskem centru v Trziču. Tokrat je Paolo Segatti govoril o **manjšinah na severnem delu Jadra**.

16. t.m. pa bo ob 20.30 na sedežu društva *Jadro* v Romjanu **prof. Joško Baša** iz Trsta prikazal zanimive **diapozitive** o letošnji alpinistični odpravi na perujske Ande.

K.M.

OBVESTILA

❖ V ponedeljek, 13. novembra, bo ob 20.30 v **DSI** govorila dr. Angelca Žerovnik na temo **Ženska konferenca v Pekingu in papeževo stališče o ženskem vprašanju**.

❖ Zazidljivo zemljišče prodam rešnemu kupcu na Proseku (TS). Tel. 040/225590.

Društvo Jadro iz Ronk priredi v soboto, 11. novembra avtobusni izlet v Postojno z družabnostjo in zanimivim kulturnim sporedom. Glavni cilj bo udeležba festivala harmonikašev, ki bo v hotelu JAMA in ki začne ob 19. uri. Od 21. ure dalje bo igral ansambel Mihelač za razvedrilo prisotnih. Odhod izpred cerkve sv. Lovrenca v Ronkah ob 13.30 in deset minut kasneje pred cerkvijo sv. Ambroža (stolnica) v Trziču. Večerja bo ob 17.30 v Razdrtem.

❖ **NABIRKA SLOVENSKE VINČENCIJEVE KONFERENCE ZA BEGUNCE**: v trgovini Fortunato, ul. Paganini 2 v Trstu, sprejemajo denarne prispevke za begunce v Ajdovščini in v Novem Mestu; hrano in oblačila lahko izročite v Sv. Križu v župnišču ali s. Angelini v poslopju stare šole. Bog povrni vsem dobrotnikom!

V četrtek, 16. novembra, bo ob 20.30

na sedežu **društva Jadro**, večer z diapozitivi na temo

Perujske Ande

Prikazal jih bo Joško Baša iz Trsta.

Odbojka, ženska C2 liga - 2.kolo

OLYMPIA K2 SPORT - LIBERTAS SAVITRANS 3:0
(15:7, 15:10, 15:13)

OLYMPIA: H. Braini, E. Brisco, E. Bulfoni, M. Černic, H. Corsi, K. Corsi, L. Princi, A. Nardini, V. Zotti.

Varovanke Mirande Kristančič so dobro opravile svoj krstni nastop v C2 ligi na domačih tleh. Proti povprečnemu nasprotniku so prikazale prijetno in solidno igro ter zmago povsem zaslužile. V prvem setu je z zanesljivim blokom in obrambo Olympia takoj povedla s 5:1. Pri stanju 8:6 za naše je na igrišču stopila Helena Braini in dobro opravila svojo nalogo; kljub temu, da je sprejem nekoliko popustil, Olympia nikoli ni izgubila kontrole nad igro in z lahkoto povedla.

V drugem setu so domačinke s spremenjeno postavo igrale nekoliko slabše in pristale na 2:8. Takrat je na igrišču zopet stopila Erika Brisco, kar se je v napadu precej poznalo. Naše so izenačile na 8:8 in kljub slabemu servisu obdržale situacijo v

svojih rokah do konca seta.

V tretjem in zadnjem nizu je na igrišču stopila nova podajačica Annalisa Nardini, ki je svojo nalogo solidno opravila, Olympia pa je zopet zašla v težave (2:8) predvsem zaradi slabega sprejema. Ob privlačni igri so domačinke znižale na 8:12, takrat pa je spet zaigrala standardna podajačica Evelin Bulfoni. V izenačenem finalu je pripomogla tudi nekaj sodnijskih odločitev v korist Olympie, da je ta osvojila sicer zaslužno zmago.

Olympia, ki je novinec v tej ligi, je z dvema zmagama v prvih dveh kolic na najboljši način začela prvenstvo ter tako nadaljuje serijo neporaženih tekem, ki traja že dve leti.

Igor Povše

Zdravnikom, osebju, vsem, ki so pokojni

Eldi FERFOGLIA FERLETIČ

stali ob strani, g. župniku Ambrožu Kodelji, pevskega zboru, pogrebem in vsem, ki so se na katerikoli način oddolžili spominu naše drage, naj gre iskrena zahvala.

Miloš Ferletič in svojci

DAROVI

Za slov. misijonarje: A.P. 500.000 lir. Za Zavod sv. Družine: ob priliki nedelje hvaležnice so nas obdarovali s poljskimi dobrinami verniki iz Gabrji, kmetovalci iz Štmavera, Pevme, Oslavja, Podgore ter društvo Štmaver in rajonski svet. Vsem iskrena hvala.

Za misijon P. Kosa: Mimica z Vrha 50.000; ob uspešno dokončanem študiju hčerke Neve, darujeta oče in mama 100.000 lir.

Vrh. Nona Helka in nono Renato ob rojstvu vnukinje Mihaele: za cvetje v cerkvi 100.000, za skavtinje in skavte z Vrha 100.000, za MIPZ Vrh sv. Mihaela 100.000, za Mladiko 100.000, za KD Danica na Vrhu 100.000 (skupaj 500.000 lir).

Peč. Za cerkev: druž. Juren, v spom in na mamo Gabrijelo ob 2. obletnici smrti 85.000; De Fraia, za cvetje 10.000 lir.

Rupa. Za cerkev: 35.000 lir. Gabrje. Za cvetje: ga Brajnjak 5.000; N.N. 15.000 lir.

Za svetogorsko baziliko: v zahvalo Svetogorski Materi božji, za uspešno opravljen doktorat hčerke Neve, darujeta mama in oče 100.000; za milost zdravja nečaka Andreja daruje teta 50.000 lir.

ČESTITKE

❖ Uredništvo Katoliškega glasa čestita **kulturnemu društvu Štandrež** za prejem znamenitega priznanja za kulturno delo - Linhartove plakete.

❖ Sari, Tatjana in Tjaša se je pridružila **Mihaela**. Staršem Avguštinu in Gabrijeli čestitata ob rojstvu novorojenke MIPZ Vrh sv. Mihaela in ŠZ Soča.

❖ Uredništvo in uprava Katoliškega glasa voščita **Marjanu Markežiču** ob njegovem rojstnem dnevu in mu želita še mnogo zdravih in blagoslova polnih let.

SOŽALJE

Uslužbenci in uprava družbe GOSERVIS izrekajo možu **Milošu in drugim sorodnikom** iskreno sožalje ob prerani izgubi drage Elde.

Sodelavce in dopisnike prosimo, naj pošiljajo članke najkasneje do ponedeljka zvečer, obvestila pa do torka popoldne. Tržaške članke pa naj pošiljajo na tržiško uredništvo.

Uredništvo

KATOLIŠKI GLAS

Tednik

List je nastal po združitvi goriškega tednika »Slovenski Primorec« in tržiškega »Teden«. Prva številka »Katoliškega glasa« je izšla 2. februarja 1949

Registriran na goriškem sodišču pod št. 5 dne 28.01.1949

Odgovorni urednik: Andrej Bratuž

Izdaja: Zadruga Goriška Mohorjeva Riva Piazzutta 18 - Gorizia - P.I.00480890318

Tiska: Tiskarna Budin Riva Piazzutta 18 - Gorizia

Letna naročnina v lirah:	
Italija	55.000
Slovenija	55.000
inozemstvo	80.000
zračna pošta	100.000

Oglaš in osmrtnice: 1 modulo (5 cm višine v enem stolpcu) 45.000 lir + 19% IVA. Može so sestave z več enako velikimi moduli, ne pa vmesne mere.

Član:

ZDRUŽENJE ITALIJSKEGA PERIODICNEGA TISKA

ZVEZA ITALIJSKIH KATOLIŠKIH TEDNIKOV